

Uyan, Havva!

RVB | VKW

Vach

Wach

auf,

*nglicher & unveränderter Absicht
der vollen Gleichstellung der Frau.*

Katharine C. Bushnell

Tanrı'nın kadının tam eşitliğine ilişkin başlangıçtaki ve değişmeyen amacının Kutsal Kitap'taki gerçeğini tanıyın.

Katharine C. Bushnell

Katharine C. Bushnell

Uyan, Havva! (Wach auf, Eva!)

Bu çeviri eşim Sabine'ye, kızlarımıza ve kız torunlarımıza adanmıştır.

Redaksiyon için eşime, başlık ve kapak tasarımı için kızıma ve eşine, ayrıca bu proje onlarsız asla gerçekleştiremeyecek olan sayısız sohbet için her üçüne de özellikle teşekkür ederim.

Katharine C. Bushnell

Uyan, Havva!

Tanrı'nın kadının tam eşitliğine ilişkin başlangıçtaki ve değişmeyen amacının Kutsal Kitap'taki gerçeğini tanıyın

RVB

Deutsche Bibliothek'in bibliyografik bilgisi

Deutsche Bibliothek bu yayını Alman Ulusal Bibliyografyası'na (Deutsche Nationalbibliografie) kaydetmiştir; ayrıntılı bibliyografik verilere internette <http://dnb.ddb.de> adresinden ulaşılabilir.

ISBN 978-3-944472-25-6 (RVB)

ISBN 978-3-86269-206-4 (VKW)

© Çeviri: Reformatorischer Verlag

Friedensallee 76, 22765 Hamburg

İngilizce özgün başlık: "God's Word to Women"

Çeviri, dizgi, sayfa düzeni: H. Christian Beese

Kapak tasarımı: LUI & LEI Hamburg

Kapak fotoğrafları:

Takayuki Ohara / EyeEm, Getty Images

blacked, Getty Images

Kutsal Kitap alıntıları, aksi belirtilmedikçe, Elberfelder Kutsal Kitabı'ndan (Almanca Kutsal Kitap çevirisi) alınmıştır

Baskı: CPI

RVB

Hamburg Bonn

Yazar hakkında

Katharine C. Bushnell (1855-1946), "Beni güçlendiren aracılığıyla her şeyi yapabilirim" ayetini yaşamının şiarı edinmiş, cesur ve yetenekli bir Tanrı hizmetkârıydı. Hekim, misyoner, haçın elçisi, reformcu, yazar ve konuşmacıydı; ayrıca yedi dil konuşan, eski Yunanca ve İbraniceye hâkim, parlak ve özgün bir bilim insanıydı. Bushnell, daha da önemli bir iş olarak gördüğü şeyi yapmak, yani 19. yüzyıl kadın hareketinin *Women's Christian Temperance Union* (WCTU) adlı kuruluşunda önde gelen bir rol üstlenerek insanların onur kırıcı yaşam koşullarını değiştirmek için tıbbı bıraktı. Kadınların Kutsal Kitap'taki konumu Bushnell için büyük önem taşıyordu; çünkü kadınların toplumsal ve ruhsal olarak boyunduruk altına alınmasından yanlış çevirilerin sorumlu olduğu sonucuna varmıştı. 1896 yılında, kalan yıllarını yazmaya ve Tanrı'nın kadınların tam eşitliğine ilişkin başlangıçtaki ve değişmeyen amacının Kutsal Kitap'taki gerçeğini yaymaya adanmak için WCTU'dan ayrıldı.

Katharine Bushnell'in ***God's Word to Women*** adlı eseri, kadınlarla ilgili her Kutsal Yazı bölümünü titizlikle inceleyen çığır açıcı bir çalışmadır. Jessie Penn-Lewis, elimizdeki malzemenin Kutsal Yazı'yı ancak doğrudan Tanrı'dan gelen bir vahiy olarak tanımlanabilecek bir biçimde açtığını söylemiştir. Bugün pek çokları için bu kitap, Tanrı'nın onları çağırdığı kişi olma ve Kutsal Ruh'un yüreklerine koyduğu işi yapma özgürlüğünü kendilerine kazandıran kitaptır.

"Katherine Bushnell, yaşamının pek az etki bıraktığı inancıyla öldü. Ama Tanrı daha iyisini biliyordu."

Bushnell, Çin'de misyoner hekim olarak bulunduğu dönemde, Çince Kutsal Kitap'ın kadınların hizmetine karşı kültürel önyargıları pekiştirmek için yanlış çevrildiğini keşfetti. Aynı erkek önyargılarının İngilizce

çevirileri de etkileyip etkilemediğini merak etti ve İbranice ile Yunanca çalışmalarını derinleştirdi. Daha sonra WCTU için bütün dünyayı dolaşırken trenlerde, gemilerde ve kaldığı yerlerde geçen saatleri, Kutsal Kitap çevirilerini özgün dillerdeki metinle titizlikle karşılaştırmak için kullandı.

Tanrı, deneyim ve çalışma yoluyla Katherine Bushnell'i *God's Word to Women* kitabını yazmaya hazırladı. 1908'de bir uzaktan eğitim kursu olarak başlayan kitap, ilk önce Bushnell'in kendisi tarafından kendi yayını olarak çıkarıldı. İlk başlardaki olumlu tepkilere rağmen kitap kısa sürede yeniden ortadan kayboldu; ve Bushnell, yaşamının pek az etki bıraktığı inancıyla öldü. Ama Tanrı daha iyisini biliyordu! Kitap yeniden keşfedildi ve onun paha biçilmez değerini fark edenler tarafından yayımlanmaya devam ediyor. Bugün nihayet, Kutsal Kitap'a dayalı kadın eşitliği için en ön safta çalışanlar açısından temel bir edebî kaynak olarak hak ettiği takdiri görüyor.

İçindekiler

Ders		Sayfa
	Güncel yayıncının ve çevirmenin önsözü	11
	1943 baskısının önsözü	15
	Yazarın önsözü	19
1	Temel ilkeler	21
2	(Haklı ve haksız) metin eleştirisi	25
3	Gerçekler ve masallar	29
4	Kötülüğün başlangıcı	33
5	"Kaburga" masalı	37
6	Tanrı'nın evlilik yasası (Yaratılış 2:24)	41
7	Tanrı'nın evlilik yasası (son)	45
8	Eski çağlarda kadının onuru	49
9	Havva'nın seçimi ve Adem'in seçimi (Yaratılış 3. bölüm)	53
10	Havva iman ediyor	57
11	Havva ve onu karalayanlar	61
12	Adem ile Havva'nın davranışına ilişkin Kutsal Kitap öğretisi	65
13	Tanrı kadını lanetledi mi?	69
14	Yanlış yorum (Yaratılış 3:16)	73
15	Şeytan pusuda bekliyor	77
16	Tanrı'nın Havva'ya uyarısı	81
17	Teshuqah'ın eski çevirileri	85
18	Teshuqah çevirilerinin tarihi	89
19	Bir diyagram yardımıyla genel bakış	93
20	Köleleştirilmemiş eşler	95

Ders		Sayfa
21	İlk ailede bir bölünme	99
22	İlk günahlar ve meyveleri	103
23	Küçük öncüllerden büyük sonuçlar	107
24	Küçük öncüllerden büyük sonuçlar (son)	111
25	Kadınlar susmalı mı?	115
26	Kadınlar susmalı mı? (1 Korintliler 14:34)	119
27	Kadınlar susmalı mı? (devam)	123
28	Kadınlar susmalı mı? (son)	127
29	Peçe safsatası	131
30	Peçe safsatası (devam)	135
31	Peçe safsatası (son)	139
32	Pavlus'un peçe hakkında gerçekte öğrettiği	143
33	Pavlus'un peçe hakkında gerçekte öğrettiği (son)	147
34	"Yetki" nasıl "peçe" oldu	151
35	"Yetki" nasıl "peçe" oldu (son)	155
36	Eski Antlaşma'da baş olmak	159
37	Yeni Antlaşma'da baş olmak	163
38	"Boyun eğme" ne demektir?	167
39	Kadınlar itaat etmek zorunda mı?	171
40	Pavlus'un Timoteos'a kadınlar hakkındaki sözleri (1 Timoteos 2:8-15)	175
41	Tarihin ışığında Pavlus'un Timoteos'a sözleri	179
42	Tarihin ışığında Pavlus'un Timoteos'a sözleri (son)	183
43	Pavlus'un Timoteos'a sözleri açıklanıyor	187
44	Pavlus'un Timoteos'a sözleri açıklanıyor (devam)	191
45	Pavlus'un Timoteos'a sözleri açıklanıyor (son)	195
46	Pavlus'un mantığı için gereksiz özürler	199
47	Kocanın baş olması üzerine son sözler	203
48	"İki türlü tartı taşı"	207
49	İmanımız özgün metne dayanmalıdır	211
50	Alçakgönüllülük üzerine bir ders	213
51	Alçakgönüllülük üzerine bir ders (son)	217
52	Yumuşak huyluluk nedir?	221
53	Kadınlar için yumuşak huyluluk ve alçakgönüllülük	225
54	Kadınların tarihinde yeni keşfedilen bölüm	229

Ders		Sayfa
55	Endogami ve egzogami	233
56	Egzogaminin kökeni	237
57	Egzogaminin gerçek nedeni	241
58	Kadının tarih öncesi onuruna ilişkin başka kanıtlar	245
59	Başka kanıtlar ... (son)	249
60	Tarih öncesi çağlarda kadın hakkında daha fazlası	253
61	Akrabalık anne soyu üzerinden hesaplanıyor	257
62	Erkek akrabalık soyuna geçiş	261
63	“Onun kuşakları üzerine kim düşünecek?”	265
64	İnsanlık tarihinin en iyi tanıklanmış olayı	269
65	Bakireden doğum	273
66	Bir Hristiyan ailenin kuruluşu	277
67	Bir Hristiyan ailenin kuruluşu (devam)	281
68	Bir Hristiyan ailenin kuruluşu (devam)	285
69	Bir Hristiyan ailenin kuruluşu (son)	289
70	İshak ve Rebeka	293
71	Musa yasası ideal değildi	297
72	Musa’nın kuralları ve kadınlar	301
73	Musa’nın kuralları ve kadınlar (son)	305
74	Eski Antlaşma ve çok eşlilik	309
75	Eski Antlaşma ve çok eşlilik (son)	313
76	Eski çağda ve sonraki dönemde kadınlar	317
77	Cinsiyete dayalı önyargılar çevirmenleri etkiliyor	321
78	Cinsiyete dayalı önyargılar çevirmenleri etkiliyor (devam)	325
79	Cinsiyete dayalı önyargılar çevirmenleri etkiliyor (son)	329
80	“Yael kutsansın”	331
81	“Çünkü Tanrı’dan gelen hiçbir söz güçsüz kalmayacaktır”	335
82	“Çünkü Tanrı’dan gelen hiçbir söz güçsüz kalmayacaktır” (son)	339
83	Pericope de Adultura (Yuhanna 8:1-11)	343
84	Pericope’nin sahipliği	347
85	“Yırtık, saçaklı kenarlar”	351
86	“Yapamaz” mı, “yapmaz” mı (Matta 19:11)	355
87	Bir sıkıntı durumu için öğüt (1 Korintliler 7. bölüm)	359
88	Eski Antlaşma’da kadın peygamberler	363

Ders		Sayfa
89	Kadınlar vaaz edebilir	367
90	Kadınlar vaaz etmeli ve öğretmelidir	371
91	Kadınlar da tanıktı	375
92	Kadınlar da tanıktı (son)	379
93	Kadınlar tanık olmaya hazırlanıyor	383
94	Kadınlar tanık olarak meshediliyor	387
95	Kadının büyük yazgısı	391
96	Kadınlar için bir başka meshedilme	395
97	Kutsal Kitap'taki önceden bildiriminin doğası	399
98	"Büyük belirti"	403
99	"Kadın" kimdir?	407
100	İlk oğulluk hakkı mı, yoksa bir tabak mercimek mi?	411
	EKLER:	
	Kutsal Yazı bölümleri dizini	415
	Kavram ve ad dizini	430
	Teshuqah diyagramı	461
	49. ve 79. derslerde çeviride atlanan paragraflar	463
	Katharine Bushnell'in çizelge hâlinde özgeçmişi	467

Almanca baskının yayıncısı ve çevirmeninin önsözü

Kutsal Kitap'a sadık bir bakış açısından bir "kadın kitabı" daha mı? Bunlardan yeterince yok mu? Olabilir; ama bunların (neredeyse) hepsi tek ve aynı görüşü savunur: sözde "tamamlayıcılık" görüşünü. Bu kavram, karşılıklı bir tamamlanma, kadınla erkek arasında eşit düzeyde bir karşılaşma fikrini çağırıştırır. Ancak biraz daha yakından düşünüldüğünde bir örtmece olduğu ortaya çıkar. Wikipedia'ya göre "örtmece (öfemizm; Almandaca Glimpfwort, Beschönigung, Hehlwort, Hüllwort ya da Verbrämung diye de anılır), bir kişiyi, bir grup insanı, bir nesneyi ya da bir durumu güzelleyerek, yumuşatarak ya da örtbas etme amacıyla adlandıran dilsel bir ifadedir". "Tamamlayıcılık" ifadesi tam olarak bunu yapar: Kadının tek taraflı olarak erkeğe tabi kılınması durumunu güzelleyerek, yumuşatarak ve örtbas etme amacıyla tanımlar. Kavramın kendisi görece yenidir; ama onun ardında saklanan şey, ya da öğretisi, çok eskidir – yine de bazılarının bize anlatmak istediği gibi yaratılış kadar eski değildir, hatta düşüş kadar bile eski değildir.

ABD'de Kutsal Kitap'a sadık Hristiyanlar arasında bir yanda "tamamlayıcılar", öbür yanda "eşitlikçiler" arasında uzun zamandır canlı bir tartışma sürmektedir. Bu tartışma Almanya'da henüz emekleme aşamasındadır. Şu anda evanjelik dünyanın geniş çevrelerinde "tamamlayıcı" görüş, rakipsiz biçimde hava hâkimiyetini elinde tutmaktadır. Bu kitap "eşitlikçi" görüş için güçlü bir savunmadır.

Eşin kocasına, hatta genel olarak kadının erkeğe tabi kılınması, boyunduruk altına alınması ya da boyun eğmesi öğretisi, Kutsal Kitap'a sadık pek çok evanjelik çevrede ortodoksinin *sine-qua-non* (vazgeçilmez)

bir parçası olarak yerleşmiştir. Bu öğreti, Pavlus'un mektuplarındaki ve 1 Petrus mektubundaki birkaç ayete dayanır; ama daha da geriye, yaratılış öyküsüne, Yaratılış kitabının ilk bölümlerine kadar uzanır ve öğretisini kutsal Üçlü Birlik'in iç yapısına bile demirler. Bunu yaparken, örtük ya da açık biçimde, Havva'nın daha büyük bir "ilk suçu" olduğunu varsayar; bu suç kadın cinsine bugüne dek sürekli yük olmakta, onu zayıflatmakta ve yeryüzündeki kurtarılmış kilisenin yaşamında eşitliği engellemektedir. Böyle bir düşünce, Mesih'in Golgota çarmıhındaki yerimize sunulan kefarete kurbanının erimini ve etkinliğini sorguladığından, bu tartışmada söz konusu olan, Hristiyan imanının temellerinden başka bir şey değildir. Bu bakımdan tamamlayıcılığın kararlı savunucularına, işitecek kulağı olan herkes için bu öğretinin Müjde'ye aykırı karakterini açıkça dile getirdikleri için minnettar bile olabiliriz: Çünkü erkeği fiilen kadın ile Mesih arasında bir aracı olarak sunarlar ve böylece Pavlus'un, *tek* Tanrı ve Tanrı ile insanlar arasında *tek* aracı, yani insan olan Mesih İsa bulunduğu yönündeki öğretisiyle çelişirler (1 Timoteos 2:5).

Almanya'daki görece genç, henüz kırılğan reformcu hareket de bu düşünceden korunamamıştır. Çeşitli kanallar yoluyla, özellikle ABD evanjelikalizmi ve yeni Kalvinizmi aracılığıyla, bu öğreti hareketin kurtuluş öğretisine, insan anlayışına ve kilise anlayışına ilişkin temellerine öylesine derinden işlemiştir ki, onu ruhsal anne sütüyle emmiş olan birçok kişi, kadının konumu hakkında böyle bir düşüncenin dışında bir iman artık hayal bile edemez.

Bir başka olgu, kiliselerde kadınların da bu görüşü ateşli biçimde savunmasıdır. "Gerçek kadınlık", "Tanrı'nın yüreğine göre kadın" vb. gibi bir dizi başka örtmecenin de devreye sokulduğu düşünüldüğünde, bu pek de şaşırtıcı değildir ve psikolojik açıdan anlaşılabilir.

Bir başka olgu da, "tamamlayıcılığa" kuşkuyla ya da eleştirel gözle bakanların bile çoğunlukla geri durması ve bu konudaki tartışmadan kaçınmasıdır – "tamamlayıcılar" tarafından çoğu zaman haksız silahlarla yürütülen bir tartışmadan. Farklı bir görüş savunan herkes, refleks olarak "Tanrı'nın açık sözlerini" hiçe sayan ve "Tanrı'nın düzenlerine" isyan eden bir liberal, modernist ve feminist olarak damgalanır. Hristiyan kadınların tek taraflı boyun eğmesi için anlaşılır, mantıksal olarak izlenebilir argümanlar eksik olduğundan, Tanrı'nın egemen önceden belirlemesini ve seçimini tutarlı biçimde reddedenler bile "kadın sorusunda" Tanrı'nın, "hiyerarşik düzenlerini" belirlediği egemen özgürlüğüne başvurmayı severler.

Bütün bunların üzerinde, Pavlus'un mektuplarında yorulmadan kınadığı ve karşı savaştığı o yasacılığın sert bir esintisi eser. İnternette bu konuda bütün vaaz dizileri bulunur. Bir vaazda pastör, Pavlus'un "peçe" ile ne kastettiğini "bilmediğimizi" kabul eder; ama yine de "itaatkâr olmak ve garantiye almak" için bütün kadınların ibadette tedbiren başlarını örtmeleri gerektiğini, "pastörlerin eşlerinin de şimdiden iyi bir örnek olduğunu" söyler.

"Tamamlayıcılığın" ruhsal "hava hâkimiyetine", büyük isimler ve üst düzey, çok okunan, başka açılardan iyi olan yorumlar, çalışma Kutsal Kitapları ve dogmatik eserler eşlik eder; ancak daha yakından bakıldığında bunlarda bir şey göze çarpar: Ruhsal öğretinin hemen bütün konu ve yönlerinde en küçük dilbilimsel ve tefsirsel taş bile evrilip çevrilirken, "kadın sorusunda" – kibarca söylemek gerekirse – belli bir özensizlik, hatta neredeyse manipülatif bir tefsir kurnazlığı denebilecek bir şey hâkimdir. Örneğin Wayne Grudem, *Biblishe Dogmatik* (Kutsal Kitap'a dayalı dogmatik) adlı eserinde, Yaratılış 2:18'deki "Gehilfin" (Almanca: yardımcı kadın, yardımcı eş) sözcüğünün aslında "yardımcı" (İbr. `ezer) anlamına geldiği, yani kendisinin de doğru biçimde açıkladığı gibi sıkça Tanrı'nın kendisi için kullanılan bir sözcük olduğu yönündeki hiç de önemsiz olmayan nokta hakkında, "birisini başkasına yardım ettiği her durumda ... yardım eden kişinin, yardım edilen kişiye göre tabi ve daha düşük bir konumda

bulunduğunu” yazıyorsa, bu yalnızca başka bağlamlarda çok yetenekli olan bir zihne yakışmamakla kalmaz, büyük yardımcımız olan Tanrı’yı da küçümsemek olur. Ya da başka bir yorumcu, Adem’in Havva’ya iki kez ad vermesinden (“Männin” [Almanca: erkekten alınmış kadın] ve “Havva, yaşayanların annesi”) erkeğin kadın üzerinde genel bir üstünlük ve egemenlik hakkı çıkarıyorsa, Eski Antlaşma’da insanların büyük kurtarıcı deneyimlerden sonra sık sık kendiliğinden Tanrı’ya ad verdikleri gerçeği karşısında bu saçmadır. Bunlar güncel eserlerden iki örnektir. Başka örnekler de verilebilir, ama bunlarla yetiniyorum.

Sık sık, ilk Hristiyanların, kilise babalarının ve reformcuların hepsinin “tamamlayıcılık” görüşünü savunduğu ve “kadın sorusuna” farklı bir bakış açısıyla yaklaşmaya cüret eden herkesin 2000 yıllık kilise tarihiyle çatışmaya düştüğü argümanını duyuyorum. Gerçi pek çok kilise babasının kadınlara ilişkin çok sorunlu bir görüşü olduğu ve 16. yüzyıl reformcularının da bu soruya genel olarak yeni bir ışık getirmediği doğrudur. Ama bir öğretinin geçerliliği için uzun süreden beri var olmayı argüman olarak kabul etseydik, hiçbir zaman bir Reform olmamalıydı; çünkü büyük Reform da, en başta, yüzyıllardır süregelen sağlam biçimde yerleşmiş sapkın öğretilerin sorgulanmasıydı. Umalım ki “kadın sorusu” için de, kilisedeki her iki cinsin iyiliği için katılmış düşünce yapılarının kırılacağı ve çağrıldığımız o Hristiyan özgürlüğünün (cinsiyete dayalı önyargılardan da özgürlüğün) yeni bir ruhunun içeri girebileceği zaman gelsin.

Bu öğretiye Batı ülkelerinde verilen önem, en başta bir uygarlık ya da refah olgusudur. Örneğin İran ya da Çin gibi ülkelerden gelen haberlere göre, kadınlar Müjde’nin yayılmasında ve genç kiliselerin en zor koşullar altında kurulmasında ortalamanın çok üstünde büyük bir rol oynamaktadır.

Katharine Bushnell, ilk olarak 20. yüzyılın başında bir yazışmalı kurs olarak yayımlanmış bu kitapta bizi Kutsal Kitap boyunca – Yaratılış’tan Vahiy’e kadar – bir yolculuğa çıkarır. Bu yolculukta “kadın sorusu” için önemli olan sayısız Kutsal Yazı bölümünü ele alır. Kutsal Kitap dillerine ilişkin sağlam bilgisi ve yıllara yayılan çalışmaları, şifreli görünen pek çok Kutsal Yazı bölümüne yeni bir ışık tutar. Ayrıca hem sözde tarihsel-eleştirel araştırmanın hem de Darwinciliğin birçok argümanını ele alır. Kendi döneminin pek çok doğa bilimcisinden ve kültürel antropoloğundan alıntılar yapar. Çok yer gezmiş bir misyoner hekim ve Müjde’nin elçisi olarak sürekli kişisel deneyimlerini ve pratik kavrayışlarını da katar.

Bu kitap bilinçli olarak kendi kendine çalışmaya ve üzerinde yeniden durmaya davet edecek biçimde tasarlanmıştır. 100 dersin (neredeyse) her biri kişisel notlar için bir alanla biter; kitabın sonuna ise kapsamlı bir Kutsal Kitap ayetleri dizini ile sözcük açıklamaları içeren bir kavram ve ad dizini eklenmiştir.

Katharine Bushnell, kız kardeşlere, erkeklerin Tanrı Sözü’nün onlara söylediğini iddia ettiği şeyi değil, Tanrı Sözü’nün onlara gerçekte ne söylediğini okumak için Kutsal Kitap dillerini incelemeye kendilerini adanmaları yönünde tekrar tekrar ateşli ve sağlam gerekçeli çağrılar yapar. Kanaatim şudur: Özlediğimiz ve uğruna dua ettiğimiz ruhsal uyanışı yaşamadan önce, kiliselerimiz bu son derece önemli soruda yeni bir yönelim yaşamalıdır; öyle ki kadınlar suskunluklarından ve gölgedeki varlıklarından kurtulsun ve Müjde’de eşit hakka sahip iş arkadaşları olarak Tanrı’nın verdiği çağrılarını izleyebilsinler.

H. Christian Beese, Hamburg, Ekim 2020

Ders 6 – TANRI’NIN EVLİLİK YASASI

“Bu nedenle adam [koca] annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak.”

45 Yarattılış 2:24'teki bu temel evlilik yasasına itaat, kadınları hiçbir zaman salt bir mülk hâline gelmekten koruyacak ve böylece bütün insanlığı daha yüksek bir ahlak düzeyinde tutacaktı. Bir düşünün: Misyonerler, din değiştirenlerden Kutsal Kitap'ın evlilik yasasına uymalarını isteselerdi, bugün de putperest halkların ahlaki onuru için neler elde edilebilirdi! Doğulu kadınların uğradığı baskıyı hafifletmeye katkıda bulunacak etkenler şunlar olurdu: (1) *Ekmeği kazanan* olarak koca, karısının evinde maddi bir değere sahip olurdu; oysa şimdi durum şudur: Kadın, beslenmesi gereken gittikçe daha fazla çocuğun doğurucusu olarak, özellikle de bir kız çocuk dünyaya getirdiğinde, istismara açıktır. (2) Henüz doğmamış çocuklar, bebekler ya da çaresiz küçük bir çocuk sürüsü tarafından engellenmeyen erkek, yabancı bir evde köleleştirilemezdi; çünkü çekip gider ve yardıma muhtaç karısının ve çocuklarının bakımını kendisine kötü davrananlara bırakırdı. Oysa anneliğin kısıtlayıcı etkileri ve anne sevgisinin gücü, anneleri onları köleleştirmek isteyenlerin kurbanı yapar. (3) Erkek, zorla iffetinden yoksun bırakılabilecek ya da kişiliği yabancı bir hane için kârlı bir ticari mala dönüştürülebilecek yaradılıştaki değildir; ama bu kötülükler, ölen kocalarının yabancı evinde geride bırakılan dulların öylesine sık payına düşer ki, bazı Doğu ülkelerinde, özellikle Hindistan'da, "dul" sözcüğü bile kötü bir ün taşır. (4) Gebelik ve doğum sırasında bir anne, ister babasının çatısı altında ister yakınında olsun, kendi annesinin yanındaysa genellikle sevgiyle bakılır. Ama yabancı bir evde böyle zamanlarda çoğu kez utanç verici biçimde ihmal edilir; ve bu, uzun vadede bütün insanlığı zayıflatır. (5) Kızı evlendikten sonra evde tutma ve oğlu evlendikten sonra evden gönderme uygulaması, çocuk evliliklerinin muazzam ölçüde azalması anlamına gelirdi; çünkü anne babalar ailenin refahına katkıda bulunan aile üyelerinden pek çabuk ayrılmazlardı.

46 Bütün kadınlar şunu bilmeli: Tanrı'nın sözü bu bakımdan dünyayı başlangıçta onlar için iyi bir yer yapmış ve bu evlilik yasasıyla, insanlık tarihinin erken evresinde onların onurlarının çiğnenmesinin önüne büyük bir sürgü çekmiştir – bu, gerçekten de insan yaşamının düzenine ilişkin ilk toplumsal-ahlaki yasadır. Üstelik araştırmalar, bu yasanın insanlık tarihinin en erken dönemlerinde, birkaç istisna dışında, bugün olduğu gibi ölü bir harf olmadığını giderek daha çok doğrulamaktadır. Erkeğin ya karısının anne babasının çatısı altında yaşaması ya da onu orada sık sık ziyaret etmesi olağandı – kadın anne babasının korumasından hiçbir zaman ayrılmazdı. Evli kızlarının "doğal koruyucuları" *anne babalarıydı* – kendisine gösterilen güvene çoğu zaman layık olmadığını gösteren koca değil. Tarihin erken dönemlerindeki gelenek, bir kadına uygun biçimde bakılabileceğini fiilen kanıtlayana dek ona belli bir ölçüde sağlıklı bir kuşkuyla bir yabancı olarak bakmaktı.

"Evli kızlarının 'doğal koruyucuları' anne babalarıydı – kendisine gösterilen güvene çoğu zaman layık olmadığını gösteren koca değil."

47 Bir kadının evlendikten sonra kendi akrabalarının yanında ya da yakınında kalmasının (ve böylece ailesinin onun "doğal koruyucusu" olmasının) en büyük yararı, her şeyden önce toplumsal ahlaki güçlendirecek olmasıdır. Birkaç yıl önce en büyük şehirlerimizden birinde bir hekim, şehrin "toplumsal kötülüğünü" çok ayrıntılı biçimde araştırmak için polis desteği aldı ve kötü ün taşıyan yaşam koşulları içindeki yüzlerce kadın ve kızın değerlendirilmiş ifadelerini yayımladı. Kitabı alıntı yapabilecek şekilde elimde değil; ama yanlış hatırlamıyorsam vardı ki, *kötü adamlarla evliliğin* fuhuşun sık görülen bir nedeni olduğuydu. Genç kızlar, karakterleri hakkında pek düşünmeden ya da bilgi sahibi olmadan kendileriyle yatan adamlarla evleniyorlardı; ve ardından evlilik onları kocaları karşısında öylesine dezavantajlı bir duruma sokuyordu ki, zorla ya da sırf kaygı yüzünden [erkeklerin] ahlaksızlığıyla para kazanmak için sokağa sürülebiliyorlardı. Belki koca onunla başlangıçta, karısını geçimini bu yolla kazanmaya zorlamak amacıyla evlenmemişti; ama kendisinin doğru dürüst bir edep duygusu

olmadığından, zor zamanlarda karısının geçimi ahlaksız yoldan kazanmaya neden yardım etmemesi gerektiğine dair bir gerekçe göremiyordu. İşte tam da bu tür acil durumlarla başa çıkmak için, böyle bir tehlike baş gösterdiğinde bir kadının akrabalarının işe karışma hakkı olmalıdır. Evlilik yasası onların kızlarıyla ya da kız kardeşleriyle yakın ilişki içinde kalmalarını mümkün kılmalıdır. Ama durum şimdi olduğu gibi kaldıkça, böyle bir adam isterse karısını dünyanın öbür ucuna sürükleyebilir ve kimse ona engel olamaz.

48 Bunun ne sonuçlar doğurabileceğini öğrenmek için büyük bir Doğu şehrini ziyaret etmek yeter. Tek bir örnek vermek gerekirse, bir keresinde karanlıkta bu büyük Doğu şehirlerinden birinde kötü şöhretli bir sokağı nasıl ziyaret ettiğimizi kolay kolay unutmayacağım. Gördüğümüz pek çok talihsiz kız arasında, büyük bir kısmının, Doğu ticaret evlerinin saygın toptancılarıyla evlendiklerini sanan genç kadınlar olduğunu öğrendik. Köle avcıları bu kızları Avrupa'nın, İngiltere'nin ve Amerika'nın köylerinde bulmuş, onlarla yatmış, onlarla usulüne uygun bir nikâh töreni yapmış ve sonra onları Doğu'nun köle pazarına götürmüşlerdi. Düzenli olarak, her akşam, onların "kocaları" sahip oldukları evleri dolaşıp gece için her şeyin yolunda olup olmadığına bakarlardı. Sonra yakındaki kulüp evlerine giderler (onlar yokken orayı gezdik), köle kadınlarının kazandığı yiyecek ve içeceklerle eğlenirler, sabaha karşı saat iki ya da üçte bol içkili bir âlemden sonra geri dönerler ve köleleştirilmiş kadınlarının bu arada kazandığı her kuruşu ellerinden alırlardı. Para miktarı her zamankinden az çıktığında onları çoğu kez kırbaçlardı. Kadınları kötü kocalara karşı yeterince koruyan evlilik yasalarına sahip olmadıkça Beyaz Köle Ticareti asla öldürücü darbeyi yemeyecektir; ve böyle bir koruma, bir kadının akrabaları – eğer düzgün insanlarsa – yasa tarafından onun "doğal koruyucuları" olarak tanınmadıkça yeterli olmayacaktır; öyle koruyucular ki, taşınma ailesinin kararına aykırıysa – aşırı saf kadın gitmeye razı olsa bile – bir erkeğin karısını yabancı bir ülkeye götürmesine izin vermesinler; yani adam bunun için mahkeme önünde makul bir gerekçe ileri süremedikçe.

"Tanrı'nın evlilik yasası bize O'nun kızlarına gösterdiği babaca ilgi ve koruma hakkında neler öğretiyor!"

49 Evlilik ilişkisinin tam olarak bu şekilde kötüye kullanılması, Japonlar arasında (ve acı verici ölçüde) Amerika Birleşik Devletleri'nin Pasifik kıyısında görülmektedir. Japonya'da, Amerika'ya evlenmek üzere gidecek Japon kızları sürekli arayan gizli bir evlilik ajansı vardır. Bu ajansın adamları da kızlarla evlenip onları Amerika'ya getirmek için tekrar tekrar Japonya'ya dönerler. Bu Japon erkekleri çoğu kez iyi ailelere mensuptur, ama kendileri yabancı ülkelerde kalmaları yüzünden yozlaşmıştır. İyi ailelerden geldiklerini bilen kızların anne babaları, onlarla evlendikten sonra kızlarına iyi davranacaklarına güvenirler. Böylece bu kızlar tuzağa düşer; ve Amerika'da her gece, onurlu biçimde evlendirildikleri bu "kocalar" için para kazanmak üzere sokağa ve Japon genelevlerine sürülürler. Bu bir kuruntu değildir. Bunu Hristiyan Japon beylerin, Hristiyan misyonerlerin, Japon konsoloslarının ve benzeri kişilerin tanıklığına dayanarak biliyorum.

Tanrı'nın evlilik yasası bize O'nun kızlarına gösterdiği babaca ilgi ve koruma hakkında neler öğretiyor! Daha en başta, dile getirdiği ilk buyruğu, onların haklarının ve onurlarının O'nun yüreğinde önemli bir yer tuttuğunu gösteriyor.

Ders 7 – TANRI'NIN EVLİLİK YASASI (son)

50 Tanrı, insan evliliğinin Mesih'in kiliseyle, yani O'nun gelini olan "Yeni Yeruşalim" ile birliğinin tipolojik bir simgesi olmasını istedi. Mesih, Babası'nın yanında sahip olduğu bütün yüceliği bir kenara bıraktı ve

bizimle birleşmek için bu yeryüzüne geldi. Ama evlilik yalnızca Mesih'in birinci gelişini simgelemekle kalmamalı, O'nun ikinci gelişi kavramını da içermeliydi; ancak her iki durum birlikte ele alındığında tip, karşı tipi tam olarak yansıtır. Her Hristiyan evliliği bu iki olayı onurlandırmalıdır. Kocanın akrabalık bağlarından vazgeçmesi, karının doğumun ve çocuk yetiştirmenin risklerini üstlenerek kendini sevmekten vazgeçmesine karşılık bir denge olmalıdır. Pavlus'un Efesliler 5:31-32'de öğrettiği budur: Orada erkeğin karısı uğruna akrabalarını bırakması gerektiği yükümlülüğünü aktarır ve şunu ekler: *"Ben bunu Mesih'e ve kiliseye uyguluyorum."* Adem ile Havva aynı zamanda yaratıldılar, önce birlikteydiler, sonra Adem'in üzerine çöken "derin bir uyku" sırasında birbirlerinden ayrıldılar. Mesih de böyle bizimle birlikteydi, sonra ölümün "derin uykusu" yoluyla bizden ayrıldı; biz ise O'nun dökülen kanına iman yoluyla, adeta O'nun dirilmiş böğründen çıktık. Adem, Havva ile daha önce hiç olmadığı kadar büyük bir sevinçle yeniden birleşebilmesi için ayrıldı – öyle bir sevinçle ki, olayı kutlamak için dudaklarından kendiliğinden şiir döküldü; Dr. R. F. Horton bunu şu dizelere dökmüştür:

*"She, she is bone of my bone,
And flesh of my flesh is she;
'Woman' her name, which has grown
Out of man,—out of me."*

51 Ve bir gün Mesih "sevincimiz için" geri gelecek – çünkü kendisinin dediği gibi (Yuhanna 16:7), O'nun gidip yeniden dönmesi bizim "yararımızaydı". Ve bir gün, şimdi kavrayamadığımız şeyi anlayacağız: Adem'in Havva için kavradığı gibi Mesih de bizim "öteki benliğimizdir"; *"çünkü O'nun bedeninin üyeleriyiz"* ve *"Rab'le birleşmiş"* olarak *"O'nunla tek ruhuz"*. Bunu bir deneyim olarak ilk keşfeden Mecdelli Meryem olmuşa benziyor – çünkü bahçıvan sandığı kişiye şöyle seslendi: *"Efendim, eğer O'nu sen götürdünsen, nereye koyduğunu söyle bana! Ben de O'nu alıp götürüyüm"* – bu, cinsiyetten arınmış iffetli bir sevgi içinde, O'nun bedeni üzerinde *kendi meşru mülkü* olarak bilinçsiz bir hak iddiasıydı. Kendini ancak böyle bir sevgiye açıklayabilmesine şaşmamalı! (Yuhanna 20:11-18).

52 Mesih'in yeryüzünde bulunduğu zamanlarda gelenek şuydu: Damat ve erkek arkadaşları bir düğün alayı içinde gelini babasının evinden alıp damadın kendi babasının evine götürürlerdi. Ama Mesih'in on kız benzetmesi (Matta 25:1-13) böyle bir Tanrısal yasa ihlalinin tablosunu çizmez. Kızlar *gelinin baba evinde* beklerler ve damadın geldiği çağrısı duyulunca onu karşılamaya çıkarlar ve onu ve beraberindekileri gelinin evindeki bir şölene getirirler. "Normalde gelin, damat ve arkadaşları tarafından alınırdı; ama burada damadı almak kızların görevidir ve düğün, Hakimler 14:10'da olduğu gibi, gelinin evinde yapılıyor gibi görünmektedir" (De Wette, Lange'nin aktardığı biçimde). Mesih geri geldiğinde de böyle olacaktır. O'nun gelişini bekleyen ve buna hazırlananlar, gelişinin çağrısı duyulunca *"Rab'bi havada karşılamak üzere bulutlar içinde yukarı alınmak"* için dışarı çıkacak ve sonra düğün şölenu için gelinin evi olan yeryüzüne dönecekler; orada O'nunla birlikte bin yıl yaşayıp egemenlik süreceklerdir (bkz. 1 Selanikliler 4:17; Vahiy 20:6).

Tanrı'nın evlilik yasasının kadınlar için ne gibi yararları olacağı konusunda yalnızca tahminde bulunmuş değilim. Tanrı'nın evlilik yasası, insanlığın en erken dönemlerinde *uygulanıyordu*. Arkeologlar bu gerçeği son zamanlarda gün ışığına çıkarmaktadır; ben de (yer elverdiği ölçüde) onların keşiflerinin kısa bir taslağını sunacağım.

53 Yeni çağda bu konu hakkında ilk yazan, 1861 yılında İsviçreli bir hukukçu olan Bachofen'di. Mr. J. F. McLennan onun bulgularının İngilizce savunucusu oldu ve ayrıca bu konudaki kendi araştırmalarını da yayımladı. Tylor, Westermarck, Fraser, Lord Avebury (Sir John Lubbock) ve Robertson Smith gibi daha

birçokları onları izledi. Gerçekten de erken dönemdeki bir halkın hiçbir modern tarihi, hem anaerkilliklerin hem de ataerkilliklerin bulunduğu dönemle başlamadıkça tam sayılmaz. Yaratılış'ın 36. bölümünde "Edom beylerinin" bazılarının kadın olduğunu görüyoruz.

54 Bu erken uygarlığı üç ana özellik belirler: (1) Bir kadının anne babası, kendi akrabalarıyla birlikte, yaşamı boyunca onun "doğal koruyucuları" olarak kalır; (2) hanenin varlığı kadınlar tarafından bir arada tutulur; (3) akrabalık soyu erkekler üzerinden değil kadınlar üzerinden hesaplanır; çünkü erkekler evlendiklerinde akrabalarından ayrılırlar; çocuklar annenin aile adıyla tanınır. Bu uygarlık biçimine çoğu kez "anne soyu" adı verilir, çünkü sayılan üçüncü nokta geri kalan her şeyin nedenidir. Örneğin McLennan, Grek kadınlarının toplumsal düşüşünden söz ederken şöyle der: "Akrabalık soyları kadınlar üzerinden eski önemlerini korudukları sürece *hiçbir nedenin* buna yol açmış olamayacağını görüyoruz. Öte yandan bu düşüşün yeterli bir nedenini, baba soyunun giderek artan üstünlüğünde ve bu üstünlüğün beraberinde getirdiği evlilik sistemindeki değişikliklerde görebiliyoruz."

55 Anne soyundan baba soyuna bu geçiş neyin yol açtığı sorusu ortaya çıkıyor. Tanrısal bir vahyi kabul etmek istemeyen modern evrimciler, önce genel bir rastgele cinsel ilişki düzeninin yayıldığını söylerler; ve hiçbir erkek kendi çocuklarını bilmediğinden, bunun sonucunda yalnızca anne soyu tanınmıştır. Ama önde gelen evrimciler Darwin ve Spencer, böyle bir rastgele ilişki düzeninin hiçbir zaman egemen olmadığını söylerler; ve bu, kuramın aleyhine çok güçlü bir kanıttır, çünkü onlar en önemli evrimcilerdi. Üstelik Kutsal Kitap bize gerçeği açıklar ve evrimcilerin kuramı üzerinde uzun uzun düşünmemiz gerekmez. Tanrı'nın evlilik yasası başlangıçta anne soyunu kurmuştur; ve Lamek gibi iğrenç bir karakter, bu evlilik yasasının çiğnenmesini ve çok eşliliğin başlangıcını kayda geçirmek için değilse, neden Kutsal Kitap'ta anlatılmış olsun? Biraz ileride, Yaratılış'ın 6. bölümünün giriş ayetlerinde kadınların "toptan" ele geçirilmesini okuruz; ve kayıt şöyle der: "*Yeryüzü zorbalıkla dolmuştu.*" Dördüncü bölümde okuduğumuz gibi, Lamek'in oğlu "tunç ve demirden aletler dövüyordu"; ve demirden savaş silahlarının ilk kullanımı kadınların esir alınmasına yönelikti. Bu esir kadınlar akrabalarından koparıldığında, kendileri ve çocukları kocalarının akrabalarıyla bir tutuldu; ve böylece baba soyu ortaya çıktı. Tufan bile kadınları esir alma alışkanlığını kökünden kazımadı; çünkü Hakimler kitabında, kadınlara karşı işlediği suçlar yüzünden Sisera ile savaşan Debora'yı okuruz; Sisera'nın annesi hakkında da, oğlunun savaş ganimetiyle dönüşünü gözlediği söylenir – "*Her adama bir iki kız*".

56 Dr. A. C. Dixon, *London Christian*'daki bir makalesinde (16 Kasım 1911) şöyle der: "Tanrı'nın bizzat kurduğu bu uygarlığa bakın, O'nun şöyle dediğini duyacaksınız: '*Bu nedenle adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi tek beden olacak.*' Öncelik kadına tanınır. Annesini babasını bırakıp kocasına bağlanan kadın değildir; annesini babasını bırakıp karısına bağlanan erkektir." Bir noktada Dr. Dixon'a katılmıyorum. Tanrı'nın bu evlilik yasasına dayanan uygarlık kadını kocasından üstün kılmadı, ama onun kocasının astı olmasını engelledi. Bu bağlamda Yakup ile karıları Lea ve Rahel'in öyküsü öğreticidir. Kayınbabasının yanından ayrılmak istediğinde, karılarından alçakgönüllülükle kendisine eşlik etmelerini rica eder. Onlar da "Kocamızı izlemek görevimizdir" demezler; tersine, "Gitmemiz için iki nedenimiz var: Babamız bize miras vermedi; Yakup'un ücretini de kendine alıyordu, oysa bu bize ve çocuklarımıza ödenmeliydi" derler (Yaratılış 31:14-16). Buradan anlaşılıyor ki, bu kadınların yaşadığı yerde erkekler kızlarını evliliğe satmıyorlardı ve kadınlar evlilik yoluyla kocalarını dünyanın öbür ucuna kadar izlemekle yükümlü hissetmiyorlardı. Tanınmış dil bilimciler, İbrahim'in Sara hakkında Avimelek'e (Yaratılış 20:13) yalnızca "*Tanrı beni ... dolaştırdığı zaman*" değil, "*Çünkü Tanrı onu benimle birlikte dolaşmaya yöneltti*" dediğini söylerler. Anlam farkı şudur: O zamanlar bir kadının kocasını dolaşmalarında izlemesi beklenmezdi, tam tersine. Tanrı, Sara ile İbrahim'in ikisinin de putperest bir

çevreden çıkmasını istiyordu; bu yüzden Sara'ya isteğinin bir vahyini verir; öyle ki yaygın geleneği izleyip akrabalarının yanında kalmasın.

“Tanrı’nın bu evlilik yasasına dayanan uygarlık kadını kocasından üstün kılmadı, ama onun kocasının astı olmasını engelledi.”

Ders 8 – ESKİ ÇAĞLARDA KADININ ONURU

57 Cambridge profesörü Robertson Smith şöyle yazar: “Yaratılış kitabına göre evlilik, bir erkeğin annesini babasını bırakıp karısına yönelmesini ve onların tek beden olacaklarını içerir. Bu, ata babalar tarihinin başka bölümlerinde bulduklarımızla tamamen uyum içindedir. Mr. McLennan, Yakup’un evliliklerini örnek göstermiştir; bu evliliklerde Lavan, Yakup’un karılarını ve onların çocuklarını alıp götürmeye hakkı olmadığını söylediğinde yasa açıkça onun tarafındaydı; ve aynı şekilde, İbrahim ‘İshak için bir eş’ aradığında, hizmetkârının, koşulun büyük olasılıkla İshak’ın gelip kızın halkının yanına yerleşmesi olacağını düşünmesi gerçeğini de.” [Bu durumda İbrahim razı olamazdı, çünkü Tanrı onu açıkça onların putperestliğinden uzağa çağırıyordu.] “Yusuf’un Mısırlı karısından olan çocukları ancak evlat edinme yoluyla İsraili oldular; aynı şekilde Şimşon’un Filistli halkından olan karısı kendi halkının yanında kalır ve Şimşon onu orada ziyaret eder. Bütün bunlar, Yaratılış 2:24’te evliliğin özgün tipi olarak sunulan şeyi örneklendirir.” Ve şunu sorabiliriz: Bu çok eski ifade – “karısına bağlanacak; ve ikisi tek beden olacak” – erkeğin karısıyla aynı soya ait olacağı anlamına gelmiyorsa, ne anlama gelir? Aynı yazar şöyle yazar: “Anne soyu, soyun ilk tipidir; ortak annelik, bütün Sami dil kullanımına egemen olan akrabalık birliğinin ilk tipidir.” J. P. Peters, D.D., Yaratılış’taki aynı bölüm hakkında şöyle yazar: “Erkeğin kadınla ilişkisinin burada sunulmuş biçiminde, açıkça bu öykünün büyük eskiliğine ilişkin o rastlantısal kanıtlardan birini daha görüyoruz. Annesini babasını bırakıp erkeğe bağlanan kadın değil, annesini babasını bırakıp karısına bağlanan erkektir. Görünüşe göre burada eski anaerkilliğin bir kalıntısı var; Şimşon öyküsünde örneğini gördüğümüz, kadının kendi kabilesinin, boyunun ya da ailesinin yanında kaldığı ve erkek tarafından ziyaret edildiği evlilik ilişkisinin. Böyle bir durumda döl, erkeğin değil kadının ailesine aittir” (*Early Hebrew Story*, s. 223).

58 Büyük arkeolog Prof. Flinders Petrie de bu konuda ilginç şeyler yazmıştır; bu konuda abartmadığımı göstermek için ondan uzunca bir alıntı aktarıyorum. Şöyle yazar: “Doğu’da kadınların her zaman bağımlı olduğu düşüncesine – şimdi Muhammedilik altında oldukları gibi – o kadar alışmışız ki, ata babalar çağının erken tarihinde bize gösterilen bambaşka bir sisteme gözlerimizi açmamız gerekiyor. Genel olarak denebilir ki, bugünkü sistemimiz bir yandan erkeklerin ve kadınların toplumda tamamen iç içe geçmesidir, öte yandan ise bütün haklar ve mülkiyet erkeklerde kalır. Doğu’daki erken ideal, erkekler ve kadınlar için ayrı dünyalar öngörüyordu; kadınlar ise kendi haklarını ve bütün mülklerini ellerinde tutuyordu.”

“Anne soyu, soyun ilk tipidir; ortak annelik, akrabalık birliğinin ilk tipidir.”

59 Prof. Petrie devam eder: “EA’da¹ [Havva’nın yanı sıra] bir kişilik olarak ortaya çıkan ilk kadın, adının da söylediği gibi ‘boyun başı’ olan Sara’dır. Sar, Yakın Doğu’da hâlâ kullanılan, bir reis için yaygın eski bir unvandır. ... Onun bağımsız konumu, İbrahim’den oldukça bağımsız olarak Firavun’un sarayında ya da Avimelek’in sarayında yaşamasından anlaşılır. Sonraki yazarların bunu yorumlarla ortadan kaldırma girişimlerinin hiçbirisi, son yıllarda düpedüz görmezden gelinen bu bağımsızlığı açıklayamaz.

“Sara’nın Mamre’de bağımsız bir konutu vardı ve İbrahim Beer-Şeva’da yaşarken o orada oturuyordu; ve İbrahim’in onun için yas tutmaya ve onu gömmeye geldiği söylenir. Bu nedenle onun yolculukları

sırasındaki ve sonraki yaşamındaki statüsü, hiç de içine kapanık bir bağımlılık değil, bağımsız bir boy başkanının ya da bir 'kabile anasının' statüsüydü.

60 “Sara’nın kızı olmadığından, boyun başına geçmesi için aileden birini getirmek gerekiyordu ve Rebeka eski yurttan getirildi. Sara’nın resmî çadırı İshak tarafından Mamre’den üç dört günlük yol uzaklıktaki Beer-Lahay-Roi’ye taşındı ve Rebeka gelir gelmez o çadıra yerleştirildi. Ondan sonra İshak onunla evlendi; ve Rebeka da Sara kadar bağımsız olmuşa benziyor. Rebeka’nın yerine geçecek bir kızı olmadığından Yakup, sıradaki en büyük olan Lea ile evlenmek zorunda kaldı ve Lea’nın konumu böylece güvenceye alınmadan Rahel’i alamadı.

61 “Mısır’a göçten önce on bir oğul arasında yalnızca bir kızıdan söz edilir: boy başkanı Lea’nın kızı, ‘kadın yargıç’ [adının anlamı budur] Dina. Bir Hivliyle² evlenmesine kardeşleri öfkelenildi, çünkü böylece onun yargıçlık makamını başka bir halka tabi kılmış olacaktı; ve durumu ancak Hivlilerin sünnet yoluyla İsrail halkına katılması düzeltebilirdi (Yaratılış 34:1-24). Daha sonra da bu soyu, bir sonraki kuşaktan adı anılan tek kadının adında izleyebiliriz: Serah (Yaratılış 46:17); bu ad, ‘kabile önderi’ Sara’nın bir biçimidir. Dina’nın anlaşılan çocuğu olmadığından, Lea’nın cariyesi Zilpa’nın soyundan bir kadını almak akla yatkındı. Böylece Lea’nın özellikle sevindiği Aşer, kızı Serah’ın şahsında bir sonraki boy başkanını sağladı.”

62 Kadının bu erken dönemdeki onurundan bir şeyler Kutsal Kitap tarihinin bütün akışı boyunca izlenebilir; özellikle de kralın yanında güç kullanan ve Yeremya’nın zamanında, MÖ 600’de bile Yeremya 13:18’de (burada sözcük çoğu kez yanlış biçimde “kraliçe” diye çevrilir) sözü edilen “ana kraliçe”de.

İbraniceden önce Akadca ve Sümerce vardı; ve Prof. Sayce, eski Sümer ilahilerini Sami diline çevirenlerin “dişi ve erkek” ifadesini “erkek ve dişi” olarak değiştirdiğini ve erkeklere üstünlük kazandırmak için başka benzer değişiklikler yaptığını anlatır. Sümer, Akad, Babil, Arabistan, Fenike ve Mısır – bütün bu çok eski uygarlıklar anaerkilliğin özellikleriyle belirgindi. Sir Wm. Ramsay Küçük Asya için de aynı şeyi söyler. Anne soyu erken dönem Yunanistan’ında da kanıtlanabilir – onurunu yitiren son kadın Spartalı kadındı. MÖ 450 civarında bile Herodot Likyalılar hakkında şöyle yazmıştı: “Biri komşusuna kim olduğunu sorarsa, o, falanca anneden doğduğunu söyler ve annesinin atalarını sayar.” Eskiden bunun, babanın birden çok karısı olmasından kaynaklandığı varsayıldı; ama bugün bunun doğru açıklama olmadığı ısrarla vurgulanmaktadır. Daha Grekçe “kardeş” sözcüğü (*adelphos*) bile baba üzerinden değil, anne üzerinden bir akrabalığı tanımlar.

63 Tanrı’nın yasasından öylesine uzaklaştık ki, bugün İngiliz hukukuna göre anne bir ebeveyn değildir. VI. Edward’ın saltanatı sırasında medeni ve kilise mahkemeleri birlikte, Suffolk Düşesi’nin kendi doğurduğu oğlunun akrabası olmadığını ilan ettiler. İngiltere Kilisesi boşanmaya kesinlikle karşıdır. Oysa Matta 19’da Rab İsa’nın boşanmaya ilişkin hükmünü okuduğumuzda, “Öyleyse Tanrı’nın birleştirdiğini insan ayırmasın” sonucunun şu öncüle dayandığını görürüz: “Bu nedenle adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak ve ikisi tek beden olacak.” Kilise, bu hükmün dayandığı öncülleri hiçe saydığı sürece, bu hükmün sonucunu [boşanma yasağını, çevirmenin notu] hiçbir zaman etkin biçimde uygulatabilecektir.

64 İbranice dilbilgilerimiz ve sözlüklerimiz, halklarla ilgili toplu adların ve şehir ve topluluk adlarının neredeyse tamamının *dişil* olduğuna dikkat çeker. Bu nasıl oldu? Üstelik Mesih’in zamanındaki erkeklerin, Mesih’in doyurduğu gibi bir kalabalığı tanımlamak için dişil cinsiyette bir sözcük türetmiş olmaları düpedüz düşünülemezken. Müjde anlatımına göre O, “kadınlarla çocuklar dışında dört bin erkeği” doyurdu. Bir başka sefer de “kadınlarla çocuklar dışında beş bin erkeği” doyurdu. Yine Elçilerin

İşleri’nde Petrus, İstefanos ve Pavlus çeşitli vesilelerle kalabalıklara “*Kardeşler, erkekler*” diye seslenir ve kadınlardan söz bile etmezler. Erkek neredeyse yalnızca birinci sırayı tuttuğunda, bir kalabalıkta yalnızca onun cinsinden söz edilir. Ancak kan bağının kadınlar üzerinden hesaplandığı zamanlarda, bir ulustan ya da tek kandan bir topluluktan söz edilirken ulusların, şehirlerin, toplulukların ve kalabalıkların dışıl adlar almış olması kolayca anlaşılır. Şehirler, köyler vb. için kullanılan bu toplu adlar dışıldı; çünkü böyle yerler, *kadınlara ait olan ve bu kadınların nadiren ayrıldığı ev gruplarından oluşuyordu*. Çölde Sayım 21:25, Yeşu 15:45 vb.’de şehirler için kullanılan sözcük “kızlar”dır. Aynı nedenle Yeşaya 12:6’da “Siyon’da yaşayanlar” yerine özgün metinde “Siyon’da yaşayan *kadın*” (dışıl biçimde) geçer; ve benzer durumlar EA’da çok sıktır.

Ders 9 – HAVVA’NIN SEÇİMİ VE ADEM’İN SEÇİMİ

65 Dr. A. T. Pierson, “Ruhsal Kutsal Kitap eleştirisi” üzerine bir dizi yararlı derste şöyle demişti: “Zihinsel alanda insan bir şeye doğru olduğu için inanır; ruhsal alanda insan bir şeyin doğru olduğunu, ona inandığı için bilir.” Eğer sizi gerçeğe ikna edecek Ruh yanınızdaysa ve bugün dersimizde söylenene inanıyorsanız, o zaman – daha önce aldığınız eğitimi ve belki benimsemiş olduğunuz önyargıları tamamen tersine çevirebilse bile – *gerçeği kabul edin*, ona göre yaşayın ve onu başkalarına öğretin.

66 Bu dersler bağlamında, “Göklerin Egemenliği’nde kimin daha büyük olduğunu, erkeğin mi kadının mı” bilme yönündeki her türlü isteği, yakışsız bir soru olarak kesin biçimde reddedelim. Ama kadınlar olarak kadının yazgısıyla ilgileniyoruz ve ilgilenmeliyiz de. Bu yazgı Aden bahçesinde belirlendi. Nedir bu yazgı?

67 Lütfen Yaratılış 2:17-18’i okuyun. Cinslerin ayrılmasından kısa süre önce, Adem sorumluluk olgunluğuna erişmiş ve davranışından hesap verebilir durumdayken, Tanrı ona “*iyiyle kötüyü bilme ağacından*” yemeyi yasakladı. Havva, 18. ayetin gösterdiği gibi henüz “biçimlendirilmemişti”; buyruk ikinci tekil şahısla verildi. Bu “ağacın” tam olarak ne olduğu bize söylenmez. “İyi ve kötü” kavramının, 2 Samuel 19:35, Eyüp 2:10, Yeşaya 7:15-16, Yeremya 42:6 vb. gibi Kutsal Kitap bölümlerinde geçtiği şekliyle, pratikte “acı ve zevk” ile eş anlamlı olduğunu düşünmek kabul edilebilir. Adem’in böyle bir yasaya itaatsizliğinin sonucu, bir yandan “acı” ile “zevk” arasında belirgin bir farkın keşfi, öte yandan da gelecekte zevk arama ve her türlü, hatta yararlı “acıdan” bile kaçınma yönünde güçlü bir ayartı olurdu. Belki Tanrı Adem’in dikkatini yalnızca “acı ve zevk”ten daha yüksek güdülere ve davranış ilkelerine yöneltmek istiyordu. Bu yasak, eğer onu böyle yorumlarsak, Tanrı’nın Adem’e bir kadın eş vermesi olayından hemen önce geldiği için özel bir önem taşıyordu. Özellikle cinsler arasındaki ilişkide sorumluluğun acılarından kaçınmak kınanmalıdır. Bu, bireyin çöküşü ve sonunda insan soyunun çöküşü demektir; ve kaçınılmaz olarak annelik eden cins tarafında acıya ve aşırı yüke yol açmalıdır.

68 Havva ancak bu yasak zaten dile getirildikten sonra “biçimlendirildi” ve onu sonradan Her Şeye Gücü Yeten’den mi duyduğu, yoksa yalnızca Adem aracılığıyla mı öğrendiği konusunda bilgilendirilmiyoruz. Kutsal Kitap’ın tanıklığına göre, Şeytan onu buyruğu çiğnemeye ayarttığında, büyük olasılıkla bunu yalnızca Adem’den duymuştu; çünkü talimatı tekrarlarlarken dili süsledi, yasanın sözlerini bir noktada güçlendirip başka bir noktada zayıflattı – ve bunlar birinci elden bir anlatımın değil, ikinci elden aktarılan bir hikâyenin özellikleridir. Sonunda ikisi de ağaçtan yedi ve Tanrı onlardan hesap sormak için günün serinliğinde geldi. Adem’e sordu: “*Yoksa ağaçtan yedin mi?*” ve cevap şuydu: “*SENİN yanıma verdiğin kadın, O bana ağaçtan verdi, ben de yedim.*” Sonra Tanrı kadına sordu ve kadın cevap verdi: “*YILAN beni aldattı, ben de yedim.*” Lütfen büyük harflerle yazdığım sözcüklere dikkat edin.

69 Bence bu iki cevabı karşılaştırmak yerindedir, çünkü onlarda bundan sonra gelecek olana dair bir ipucu buluruz. İkisi de “*Yedim*” diye itiraf eder ve ikisi de yemeye yol açan *doğrudan* etkiyi doğru olarak belirtir. Buraya kadar eşittirler. Ama Adem daha fazlasını söyleme gereği duyar. Onun Havva aracılığıyla günaha düşüşünün bir ilk nedeni vardı: Şeytan. Ama Adem, Havva gibi Şeytan’dan söz etmez; yine de bir ilk neden konusunda susmaz; Tanrı’yı, kadını kendi yanına vererek, bizzat bu ilk neden olmakla doğrudan yüzüne karşı suçlar. Ve işin en kötüsü, Şeytan’ın konuşma sırasında orada ya da yakınlarda bulunması ve – illa bir ilk nedenden söz edilmesi gerekiyorsa – gözden kaçırılmayacak, ya da ancak kasten gözden kaçırılabilir olacak olmasıydı. Şeytan, Adem’in Tanrı’ya karşı tutumuna ve dolaylı olarak Tanrı’yı akılsızlıkla suçlamasına, Adem’in kendisine, yani ayartıcıya karşı tutumuna – onu suçlamalara karşı koruduğu için – sevindiği kadar sevinmiş olmalıdır. Eyüp’ün (Eyüp 31:33) yakınırken atıfta bulunduğu şey bu olay, Adem’in bu davranışı değil midir: “*Eğer Adem gibi suçlarımı örttüysem, suçumu bağrımda gizlemek için ...*”? Dr. Lange şöyle der (bkz. paragraf 36): “Adem [bahçeyi] var olan bir kötülük gücüne karşı beklemek ve korumak zorundaydı.” Adem’in içeri girebilen Şeytan’dan söz etmemesinin nedeni belki de bu değil midir?

“Adem, Tanrı’yı, kadını kendi yanına vererek, günaha düşüşün bizzat ilk nedeni olmakla doğrudan yüzüne karşı suçladı.”

70 Yazgı korkunç bir sözcüktür. Bir insanın kaderi, bir anlık bir kararla bütün yaşamı boyunca belirlenebilir ve bu karar – Tanrısal müdahale dilenmedikçe – sonraki kuşaklar boyunca onun soyunun doğal eğilimine dönüşebilir. Kutsal Yazılar’da bu, İsraililerin ve Edomluların dersidir. Esav’ın yaşamı, Yakup’un öyküsündeki belli bir noktaya kadar Yakup’un yaşamından daha saygın görünüyordu. Ama Esav iki yolun ayrımında durduğunda, ilk oğulluk hakkı pahasına bedensel doyumu seçti (Yaratılış 25:29-34). Çok daha sonra Yakup iki yolun ayrıldığı bir noktaya geldi ve kardeşinin ölümcül bir saldırısıyla yalnız ve hazırlıksız yakalanma tehlikesini bile göze alarak bütün gece Tanrısal kutsama için gürleşti (Yaratılış 32:24-32) ve onu elde etti. Tanrı, bu ikisi daha doğmadan, her birinin vereceği kararların niteliğini gördü ve “seçimini” bu önceden bilgiye göre yaptı. Tanrı şimdi – bu kez Adem ile Havva’nın kararları temelinde – bir “seçim” yapmak üzeredir; tıpkı o zaman, tarihte daha sonra, Yakup’u gelecek Mesih’in atası olarak seçtiği gibi.

71 Adem kötü bir karar verdi. Yılanın tarafını tuttu ve Tanrı’ya iftira eden biri oldu. Ama Havva, Şeytan’ın karakterini onun huzurunda açığa çıkardı ve böylece kendisiyle onun arasında düşmanlık yarattı. Ardından gelen, Havva’nın daha iyi seçiminin doğal sonucuydu. Tanrı kadını Şeytan’dan daha da uzağa çekmeye karar verdi. Şeytan’a şöyle dedi: “*Seninle kadın arasına düşmanlık koyacağım*” (3:15). Aslında bununla şunu söylüyordu: “Kadın kopuşu gerçekleştirmeye karar verdi; ben de bu kopuşu genişleteceğim.”

Şimdi gelen görkemli vaat konusunda çok şey söylenmiştir; ama bir an durup düşünelim: Birçok yorumcu bunda, insan ile aşağı bir hayvan olan yılan arasında her zaman doğal bir düşmanlık olacağından daha fazla bir anlam bulmaz!

72 Tanrı’nın bu noktada Şeytan ile kadın arasına düşmanlık koyduğunu unutmamalıyız. Bu, bir sonraki ayette (3:16) önceden bildirilen bütün bir kötülükler zincirini büyük ölçüde açıklar; geleneksel görüşe göre ise bu kötülükler elbette Havva’nın yasak meyveyi yiyerek ve kocasına da vererek günahı dünyaya sokmasının sonucudur. Şeytan’ın düşmanlığı kadının acı çekmesinin nedenidir. Bu noktaya ilişkin daha fazla ışık sonraki derslerde gelecek.

73 “*Senin soyunla onun soyu arasına*” – Tanrı, kadınla ilgili olarak Şeytan’a yönelttiği bu sözlerle bunu ekler. Bugün yaygın olan, kısmen doğru olan “Tanrı’nın evrensel babalığı” ve “insanların evrensel kardeşliği” vurgusuna rağmen, Kutsal Yazılar’ı yetki olarak sayan bizler, Şeytan’ın da, tıpkı Tanrı gibi, insanlar arasında kendi çocukları – ahlaki ve ruhsal suçlular – olduğunu unutmamalıyız. “*İyi tohum Egemenliğin çocuklarıdır, delice ise kötü olanın çocuklarıdır.*” Yuhanna 6:70’te şöyle denir: “*Siz Onikiler’i ben seçmedim mi? Yine de içinizden biri iblistir.*” Yahudiler “*Tek Babamız var, o da Tanrı’dır*” dediklerinde, İsa şöyle cevap verdi: “*Eğer Tanrı Babanız olsaydı, beni severdiniz. ... Siz babanız İblis’tensiniz*” (Yuhanna 8:41-44). Sevginin elçisi Yuhanna bile bütün insanların Tanrı’nın çocukları olduğunu söylemez, tersine uyarır: “*Çocuklar, kimse sizi saptırmasin! Doğru olanı yapan, Mesih doğru olduğu gibi doğrudur. Günah işleyen İblis’tendir, ... Tanrı’nın çocuklarıyla İblis’in çocukları bununla belli olur*” (1 Yuhanna 3:7-8, 10). Tanrı, düşmüş bir kilisenin yenilenmemiş “piç” çocuklarını (İbraniler 12:8) kendi çocukları olarak kabul etmez ya da tanımaz.

74 “*O [kadının soyu] senin başını ezecek, sen de onun topuğunu ezeceksin.*” Eski çevirilerde “-meli/-malı” (Almanca “soll”) sözcüğü geçer, ama açıklık uğruna her iki yerde de gelecek zaman (Almanca “wird”) olmalıdır. Bunlar emir kipleri değil, gelecek zaman biçimleridir. Tanrı Şeytan’a kadının soyunun topuğunu ezmesini buyurmaz; yalnızca bunların olacağını önceden bildirir. Peygamberlik özellikle Şeytan’ın büyük düşmanı, Bakire Meryem’den doğan İsa Mesih’le ilgilidir; ama bütün imanlılarla da ilgilidir; çünkü elçi Pavlus şöyle der (Romalılar 16:20): “*Esenlik kaynağı Tanrı, çok geçmeden Şeytan’ı ayaklarının altında ezecek.*” Bu konuyu bir sonraki dersimizde sürdüreceğiz.

Ders 11 – HAVVA VE ONU KARALAYANLAR

82 Bu kitabın hacmi elverseydi, Kanonik Payne-Smith’in yorumuna, Havva’nın Kayın’ın gelecek olan, yani Mesih olduğuna inanmasını ele alan başka yorumcuların ilginç katkılarını da ekleyebilirdim. Özellikle Bonn Üniversitesi’nden Dr. Peter Lange’nin ve onun yayıncısı ve çevirmeni Dr. Tayler Lewis’in yorumları değerlidir. İkincisi şöyle yazar: “Havva’nın, bu ifadeyi Kurtarıcı’dan çok Mesih karşıtının tipi olan birine uygulama yanılgısı, antlaşmanın Tanrısı’nın kendilerine bu kadar aşkın biçimde farklı bir varlık olarak açıklandığı bizleri, metnin yorumunu etkileyecek kadar şaşırtmamalıdır. Havva’nın bilgisinin sınırlılığı ve belki de Tanrısal olanla insani olan arasında yeterli bir ayrım yapamaması, umudunun yoğunluğunu ve dilinin öznel içtenliğini daha da güçlü bir ışık altına koyar. Eğer o zaman aktarılan sözleri kadının vaat edilen soyuna hiçbir gönderme içermeseydi, akılcılar kuşkusuz bunu onun böyle bir peygamberlikten haberi olamayacağının kanıtı olarak gösterirler ve bu yüzden Yaratılış 3:15 ile Yaratılış 4:1’in birbirinden habersiz ya da birbiriyle çelişen farklı yazarlar tarafından yazılmış olması gerektiğini ileri sürerlerdi.”

83 Havva’nın “*bütün yaşayanların annesi*” olduğunu yalnızca Adem değil, öncelikle Tanrı’nın sözünün kendisi söyler. Delitzsch bu konuda şunu belirtir: “*Vaat gerçekten de kadının bir soyundan söz eder. Kendisini tehdit eden ölüm karşısında kadın, Adem için hem insan soyunun sürmesinin hem de zaferinin güvencesidir.*” Bütün imanlıların “kadının soyu” olduğu yönünü Dr. Monroe Gibson, “*Onun soyu kimdir?*” sorusuyla yorumlar ve şöyle cevap verir: “*Pek çok yüzeysel okur, onun soyunun bütün insanlık olduğunu düşünür. Elbette bir anlamda bütün insanlık ‘kadının soyu’dur; ama eğer bütün insanlığı kapsıyorsa, yılanın soyu ne anlama gelir? ‘Kadının soyu’nun bütün insanlık anlamına gelemeyeceği, yalnızca harfiyen değil ruhsal olarak da ‘kadının soyu’ olanlar, yani iyinin tarafında, Tanrı’nın ve doğruluğun tarafında duranlar anlamına geldiği apaçık değil mi? Karşıt ruhta olanlar yılanın soyudur, ‘İblis’in çocukları’dır. Aynı şekilde, ‘Adem karısına Havva adını verdi, çünkü o bütün*

yaşayanların annesi oldu' [3:20] diye okuduğumuzda, okurların çoğu bunu onun bütün insanların annesi olduğu anlamında anlar. Ama Adem neden ona bu kadar apaçık bir şeyi söyleyen bir ad versin? Öte yandan 'yaşayanlar' hem ruhsal hem de harfiyen anlamda 'Tanrı için yaşayanlar', Tanrı'nın Oğlu aracılığıyla verdiği 'yaşama' sahip olacak olanlar olarak anlaşılırsa, bütün imalar ne güzel bir araya gelir! 'Kadının soyu', 'yaşayanların annesi', 'Adem'in kuşak dizisi'. Kesin konuşmak gerekirse İbranicede şimdiki zaman yoktur, yalnızca geçmiş ve gelecek vardır. Bu yüzden gelecek zaman kullanıldığında, geleceğe doğru süren şimdiki zamanı belirtebilir. Böylece burada yalnızca 'düşmanlık koyacağım' değil, aynı zamanda 'seninle kadın arasına düşmanlık koyuyorum' da denmektedir. İş başlamıştır ... Kadın, Tanrı'nın kilisesini oluşturan bütün bireylerin ilk tipi ve temsilcisidir." (*The Ages before Moses*, s. 122).

84 Şimdi seçebileceğim pek çok Kutsal Kitap ayetinden dördünü karşılaştıralım. Tanrı İbrahim'e şöyle der (Yaratılış 22:16-18): *"Kendi üzerime ant içiyorum ... sözümü dinlediğin için, senin soyun aracılığıyla yeryüzündeki bütün uluslar kutsanacak."* İshak'a şöyle der: *"İbrahim sözümü dinlediği ve kurallarıma uyduğu için, senin soyun aracılığıyla yeryüzündeki bütün uluslar kutsanacak"* (Yaratılış 26:4-5). Yakup'a da aynı şeyi söyledi (Yaratılış 28:14). Davut'a şöyle der: *"O zaman senden sonra soyundan birini çıkaracağım ... onun tahtını sonsuza dek pekiştireceğim"* (1 Tarihler 17:11-12). Sonra Galatyalılar 3:29: *"Eğer Mesih'e aitseniz, İbrahim'in soyu ve vaat uyarınca mirasçılarsınız."* İnsanlığın üzerine incek olan bu bereket ırmağının parçaları olarak anılmak İbrahim, İshak, Yakup ve Davut için özel bir onur muydu? O hâlde bu bereketin (insan tarafındaki) kaynağının, Tanrı'nın Şeytan'a kendisi hakkında *"Seninle kadın arasına düşmanlık koyacağım; ... onun soyu ... senin başını ezecek"* dediği Havva olduğunu hatırlamamız iyi olur. Vaat, İbrahim'i, İshak'ı ve Yakup'u onurlandırdığı kadar Havva'yı da onurlandırır ve bu onur ona onlarınkinden başka bir nedenle, yani onda bulunan üstün nitelik dışında bir nedenle verilmiş olamazdı.

85 Bir sonraki dersimizde YA'nın, günahı ve günah yoluyla ölümü dünyaya getirenin Havva değil Adem olduğunu öğrettiğini göstereceğim. Ama o zaman Havva'nın karakterine yönelik bu iftira nasıl açıklanabilir? Kökeni nedir? Bence bu soruların cevabı oldukça basittir. Tarihsel olarak bakıldığında, kadını bütün kötülüklerin kaynağı olarak gösteren en erken kesin suçlama, putperest Grek Pandora mitidir. MÖ 800 dolaylarında yaşamış olan Hesiodos'a göre Jüpiter, Prometheus (adı "önceden görüş" anlamına gelir) gökten ateş çaldığı için öfkelenmiş ve öç almak için Hephaistos'a güzel bir kadın yapmasını buyurmuştu. Minerva onu bütün armağanlarla süsledi ve ona Pandora ("her şeyle donatılmış" anlamına gelir) adı verildi; ama Merkür ona aldatıcı bir ruh verdi. Kadın, Prometheus yokken uyarılara rağmen onu kabul eden Epimetheus'a ("sonradan gelen düşünce") götürüldü. İnsanlar arasına kabul edildiğinde Pandora bir kabı açtı ve aldatıcı umut dışında insanlığın bütün kötülüklerinin dışarı kaçmasına izin verdi. Bu mitin pek çok çeşitlemesi vardır, ama hepsi tek bir görüşü öğretir: Kadın insan kötülüklerinin kaynağıdır.

86 Antlaşmalar arası dönem, yani EA ile YA arasındaki zaman, Yahudi tarihinde bir "karışma zamanı"ydı; çünkü Yahudiler EA'nın öğretilerini ve Yahudilerin geleneklerini Grek putperestliğiyle uzlaştırmaya çalışıyorlardı. Başdiyakoz Farrar³ şunu anlatır: "O zamanlar Filistin, pek çok Yahudinin putperest halkla serbestçe karıştığı bir Grek şehirleri kuşağıyla çevriliydi. Yeruşalim'in kendisinde de Suriye'nin ve Mısır'ın Grek krallarıyla yakın ilişki içinde olan varlıklı ve güçlü bir parti büyüyordu. Grek yaşamının ve Grek edebiyatının çekiciliğine kapılmış olarak Helenistik idealleri benimsemek ve Yahudi yaşamının ve imanının en temel ayırt edici özelliklerini silmek istiyorlardı. Bu yarı imansız döneme 'karışma günleri' denmiştir."

87 Dolayısıyla bu dönemde Pandora efsanesiyle Yaratılış'taki Havva anlatımını birbiriyle uzlaştırmaya çalışılmış olması olağandışı bir şey değildir; ve Havva'yı kötülüğün kaynağı olarak gösteren günümüze ulaşmış en eski gönderme, *Ecclesiasticus ya da Jesus Sirach* (Sirak) olarak bilinen Apokrif kitapta bulunur. Tarihi belirsiz bir Filistin uydurması olan bu kitap, aslında büyük olasılıkla MÖ 250 dolaylarında İbranice yazılmış, ama erken bir tarihte Mısır'da Grekçeye çevrilmiştir ve şu sözleri içerir: "Günahın başlangıcı bir kadından gelir ve onun yüzünden hepimiz ölürüz." (25:24). Tennant, "Yeşu Ben Sira'nın, günaha düşüş hakkındaki Talmud öğretisinin öncüsü" olduğunu anlatır.⁴ Bu Talmud öğretisinin Havva hakkında ne dediğini birazdan bölümler hâlinde göstereceğim – bu yüzden lütfen bu noktayı unutmayın.

"Havva'yı kötülüğün kaynağı olarak gösteren günümüze ulaşmış en eski gönderme, Ecclesiasticus ya da Jesus Sirach olarak bilinen Apokrif kitapta bulunur."

Sonraki Yahudi yazarlar Havva'nın suçu üzerinde daha ayrıntılı dururlar. Özellikle İskenderiye'de Kutsal Yazılar'ı Grek putperest öğretileriyle uyumlu hâle getirme girişiminde bulunuldu. Hristiyan ilahiyatının zararına olarak, EA'nın Grekçe çevirisinin İskenderiye'de tamamlanmasından sonra (MÖ 285'te başladı) "Apokrifler" denen bu Yahudi, esinlenmemiş yazılar – hepsi İbranice değil Grekçe yazılmış – bu çeviriye alındı; kilise de İbranice yazıları dışarıda bırakarak bu çeviriye kullandı. Kilise babalarının çoğu Apokrifleri bağlayıcı olarak aktardı; ve hepsi onların öğretilerinden etkilendi. Ve böylece mitolojik Pandora'nın karakterinin Havva'ya yakıştırılması kolayca gerçekleşir. Havva'nın karakteri hakkındaki hiçbir söz "karışma günleri"nden daha geriye izlenemez.

88 MS 177'de Lyon piskoposu olan İrenaeus, Ben Sira'nın ve başka Yahudilerin öğretisiyle uyum içinde Havva hakkında şöyle der: "İtaatsiz olduğu için, hem kendisi hem de bütün insanlık için ölümün nedeni kılındı." Ama birkaç yıl sonra Kartacalı Tertullianus özellikle serttir; Havva'nın günahını şu sözlerle bütün Hristiyan kadınların başına yıkar: "Ve senin bir Havva olduğunu bilmek istemedin mi? Tanrı'nın senin cinsin üzerindeki ceza hükmü bu dünyada hâlâ sürüyor; o hâlde senin suçun da hâlâ sürmeli. İBLİS'E GİRİŞ YOLUNU AÇAN SENSİN, o ağacın mührünü sen kırdın, Tanrısal yasayı ilk önce sen terk ettin, İblis'in yaklaşmadığı kişiyi kandıran da sensin. Tanrı'nın suretindeki erkeği öylesine kolayca yere serdin. Senin suçun yüzünden, yani ölüm yüzünden, Tanrı'nın Oğlu'nun da ölmesi gerekti." Ama kadın olmasaydı, insanlık Tanrı'nın Oğlu'nun ölmek ya da erkeklere vaaz etmek için dünyaya geldiğini hiç görebilir miydi?

89 Çağımızdaki ilahiyat görüşlerinin çoğu Tertullianus'un biçimlendirici elinin izini taşır; çünkü *Lippincott's Biographical Dictionary*'nin kısa ifadesini kullanırsak: "Zamanının Hristiyanları arasında büyük bir etki kazandı." Edebî eserlerinin azımsanmayacak bir kısmı bugüne kadar korunmuştur. Kadına böyle bir bakışla (kalıcı 'suç' yüzünden Mesih'in kefareti kurbanının erdemlerinden pay almaktan dışlanmış olarak) başladığında, ele alacağımız bir sonraki Kutsal Yazı bölümünün (Yaratılış 3:16), Talmud'un ve Tertullianus'un öğretisiyle uyum içinde Tanrı'nın bütün kadın cinsi üzerindeki sonsuz laneti olarak yorumlanmasına şaşmamalı.

Ders 46 – PAVLUS'UN MANTIĞI İÇİN GEREKSİZ ÖZÜRLER

346 Pavlus'un büyük bir sıkıntı durumu için uygun öğütler verdiği – ve kadının sürekli susmasını ve boyun eğmesini *savunmadığı* – yönündeki bu anlayışa karşı şimdi elimizde ne gibi bir seçenek var? Yorumculara göre bu şu söyleme varır: Bir yandan Yahudileştiricilerin "Yahudi masallarıyla" savaşılmaya bu kadar çok zaman ayıran elçi, öte yandan bizzat bu okul tarafından çok derinden biçimlendirilmişti –

çünkü, *başkalarının* Pavlus'un öğretisini çıkarıcı safsatalarla doldurduğu sonucuna varmadıkça, Pavlus'un burada ciddiyeşiz Yahudi safsatasıyla cömertçe tartıştığı tablosu kaçınılmazdır. Örneğin Calvin, "Önce Adem biçimlendirildi" argümanı hakkında şöyle yazar: "Ama Pavlus'un bunun için gösterdiği neden, yani kadının yaratılış düzeninde ikinci sırada olması, onun boyun eğmesi için pek güçlü bir argüman gibi görünmüyor; çünkü Vaftizci Yahya zaman sırasında Mesih'ten önceydi, ama rütbe bakımından çok daha aşağıdaydı" – ve Calvin şunu da ekleyebilirdi: "Her erkeğin kendisinden önce yaratılmış bir annesi vardır, yine de anne daha aşağı görülür." Ya da Pavlus'un ilk yaratılış eylemine gönderme yaptığı varsayılırsa: "İnekler erkeklerden önce yaratıldı – hatta ilahiyatçılardan bile önce – erkekler ineklere boyun eğmeli." Ben kendi adıma, Pavlus'un böyle yaptığına inanmaktansa, yorumcunun yakışsız safsataya başvurduğunu kabul etmeye daha hazırım.

347 Pavlus'un rabbinik öğretileri dayattığı görüşünü izlersek, Kalisch'in yazdığı gibi, "Yeni Antlaşma ... Eski'sinden daha da serttir; çünkü kadına sessizlik içinde tam bir boyun eğişle öğrenmesini, ama ne öğretmesini ne de erkek üzerinde egemenlik iddia etmesini, tersine susmasını buyururken, Eski Antlaşma'da kadın en yüksek öğretme makamına, peygamberlik makamına kabul edilmişti; Miryam, Debora ve Hulda gibi." Ancak ben, "Müjde" – "İyi Haber" – kavramının kadınlara Eski Antlaşma yasasına göre bile dayatılmamış bir biçimde baskı ilan ettiğine inanmaktansa, yorumcunun yanıldığına inanmayı yeğlerim.

348 Bazen Pavlus'un *talimatlarından* memnun, ama *akıl yürütme biçiminden* rahatsız olan yorumcu, Pavlus adına özür dilemeye çalışır. Prof. Reynolds 13. ayet hakkında şöyle der: "Bu argüman, kadınların entelektüel üstünlük iddiasını onaylamamak için kullanıldığında kulağımıza zorlama gelebilir. Ama o zamanlar neredeyse bütün felsefi görüşlerin somut ifadesini Kutsal Yazılar'da aramak ve bulmak yaygın bir yöntemdi." Bu kulağa çok bilgece geliyor. Ama ben Pavlus'un yazılarını Kutsal Ruh'un ortaya çıkardığına inanmaya alışkınım; ve Ruh'un, kadınların susması ve boyun eğmesi için bir gerekçe bulmak üzere rabbinik saçmalıkları incelemeye ihtiyaç duyduğuna inanmıyorum. Pavlus'un burada ona yakıştırılan türden argümanlarla yetinebilmesi için, makul gerekçelerin eksikliği gerçekten ölümcül boyutta olmalıydı!

349 Romalılar mektubunu güçlü bir mantıkla kaleme alan ve İbraniler mektubunun açık argümanlarını ya kendisi yazan ya da onları yazan kişinin öğretmeni olan elçinin, kadınları susturmak için bir bahane bulmak üzere, kendisinin küçümseyerek "Yahudi masalları" dediği – ve Timoteos'u kaçınması için uyardığı – bir şeye başvurmaya ihtiyacı yoktu. Onları susturmak isteseydi, bunun için *dürüst* bir gerekçesi olurdu ve bu gerekçeyi açıklamak için uygun bir dil bulabilirdi. Pavlus için kötü özürlerle safsataları ayakta tutmaya çalışarak Pavlus'u alaya, Kutsal Kitap'ı da değeri konusunda kuşkuyla terk edenlerin üzerinde ağır bir sorumluluk vardır. Elçinin ya da genel olarak Kutsal Kitap'ın bir öze ihtiyaç duyduğunu bir an bile kabul etmem. Yorumcular bencil ve önceden belirlenmiş sonuçları kanıtlama girişiminden vazgeçmeye hazır olur olmaz, Pavlus'un sözleri tamamen açık ve Hristiyanca anlamda tutarlı hâle gelir. Pavlus'un kadının erkeğe boyun eğmesi lehine tartışmadığını gösterdim; Havva'nın Adem'den daha suçlu olduğu lehine de. O yalnızca, olumsuz koşullar altında kilise ve kadın için özel bir tehlike bulunduğundan, kadınların kilisede geçici bir "sükûnet" içinde olmasını önerdi. Neron zulümleri sürüyordu ve Hristiyan kadınların iffeti tehdit altındaydı.

"Pavlus kadınları susturmak isteseydi, bunun için *dürüst* bir gerekçe gösterir ve bu gerekçeyi açıklamak için uygun bir dil bulurdu."

350 Yine de Prof. Ramsay, Pavlus'un bütün kadınları bütün zamanlar için susturmak ve boyun eğdirmek istediği sonucunda ısrar etmeyi sürdürür ve (*The Expositor*, 1909'da) Pavlus'un bu yerdeki dilini şöyle

adlandırır:

“... Yahudilerin genellikle Kutsal Yazılar’dan nasıl argümanlar çıkardıklarının ve savundukları görüşleri desteklemek için onun sözlerini nasıl çarpıtıp zorladıklarının tuhaf bir örneği. Pavlus doğrudan ve yanılmaz bir sezgiyle açıkça gördüğü bir gerçeği dile getirdiği yerde bile, bazen Eski Antlaşma’dan bize çok yapmacık ve argüman olarak oldukça değersiz gelen argümanlar getirir. Yahudi düşüncesi bizimkinden bambaşka bir biçimde akıl yürütürdü; ve akıl yürütme çizgisiyle bize çoğu kez yabancı gelir. Ama görüşün doğruluğunu akıl yürütmenin geçerliliğiyle bir tutmamalı ya da argüman pek ikna edici olmadığı için görüşün doğru olmadığı sonucuna varmamalıyız. Buna göre, Adem ile Havva’nın davranışından çıkan argümanı, düşüncemize hitap etmeyen ve bizim için pek anlaşılır olmayan bir şey olarak bir kenara bırakabiliriz. Ve anlaşılır olduğu ölçüde de, modern okurların yargısına göre Pavlus’un amacını güçlendiremez. Ama onun amacı akıl yürütmeden tamamen bağımsızdır.”

351 “Modern okurların yargısına göre” kadınların boyun eğmesi ve susması amacının Pavlus’a *yakıştırılan* akıl yürütme tarafından güçlendirilmemiş olmasına çok seviniyorum; çünkü şimdi yorumcunun, böylesine zayıf bir akıl yürütmenin hiç de Pavlus’tan gelmediğini, Pavlus’un sözlerini tahrif edenlerin işi olduğunu yakında anlayacağı umudunu taşıyorum. Kutsal Yazılar’ı çarpıtan Pavlus değildir; erkekler Pavlus’un argümanlarını Kutsal Yazılar’la uyumun dışına çarpıtmışlardır. Ama yorumcular bir kez dildeki çarpıtmayı fark etmeye başladıklarında umut vardır. Prof. Ramsay, Pavlus’un akıl yürütmesinin kötü olduğunu, ama kötü akıl yürütmeden çıkardığı sonucun doğru olduğunu varsayar. Oysa kötü bir ağaç iyi meyve veremez. Erkeğin kadın üzerindeki egemenliğinin kusurlu bir tapu senediyle edinilmiş bir mülke benzediği bir kez anlaşıldığında, erkekler suçlu vicdanlarına karşı savaşırlar; ve kadının yanında Tanrı vardır. Buradan şu sonucu çıkarıyoruz: İki olasılıktan – ya (1) Pavlus’un bambaşka bir şey lehine tartıştığını kabul etmek, ya da (2) Pavlus’un (kadının susması ve boyun eğmesi lehine) Kutsal Yazılar’ı çarpıtarak dürüst olmayan bir biçimde tartıştığını iddia etmek – ikincisini reddedip birincisini kabul etmek, Pavlus’a karşı çok daha saygılı ve Tanrı’ya ve O’nun Sözü’ne karşı çok daha derin bir saygı ifadesidir.

352 Pavlus’un kadınlar hakkında Timoteos’a söylediği sözlerde, onun rabbinik safsatayı sürdürdüğü düşüncesinin tam tersine, tutarlı, uygun bir anlam bulunabileceğini gösterdim. Ancak Prof. Ramsay – başka benzer görüşleri aktarmaya gerek kalmadan – kadının erkeğe boyun eğmiş olduğu yönündeki (rabbinik gelenekten alınmış) öğretiyi desteklemek için Pavlus’u “yapmacık, tuhaf bir akıl yürütme biçimi” kullanmakla suçlar. Bu Timoteos metninin yardımıyla böyle bir öğretiyi kabul ettirmek için yapmacık, tuhaf bir akıl yürütme biçimi kullanıldığını kimse inkâr edemez. Bu apaçıktır. Ama Tanrı’nın sözünün tahrif edilmesinden Pavlus’un sorumlu olduğunu reddediyorum. Suçu ilk kilisedeki “Yahudileştiriciler”de görüyorum; ve erkek yorumcular (belki bilinçsiz) çıkarıcı nedenlerle, Pavlus’un kendisinin bütün hizmeti boyunca kilise üzerindeki zararlı etkisiyle her gün savaştığı “Yahudileştiricilerin” bu hazır, yapmacık, tuhaf akıl yürütmesini benimsemişlerdir. Pavlus onlara karşı uyardı ve onlar hakkında şöyle peygamberlik etti: *“Biliyorum, ben gittikten sonra aranızda sürüyü esirgemeyen yırtıcı kurtlar girecek”* (Elçilerin İşleri 20:29). Mektuplarının birçoğunda onları ve öğretilerini sayısız kez kınadı; ve Pavlus’tan sonra Petrus, Hristiyanları, Pavlus’un mektuplarındaki sözleri “kendi yıkımlarına yol açacak biçimde çarpıtanlara” karşı uyardı (2 Petrus 3:15-16).

353 Pavlus 2 Korintliler 4:1-2’de kendisi hakkında şöyle der: *“Bu nedenle, bu hizmete sahip olduğumuz için ... utanılacak gizli şeyleri reddettik [biz], hıleyle yaşamıyoruz, Tanrı’nın sözünü de tahrif etmiyoruz.”* Dolayısıyla Pavlus’un o günlerin “Yahudileştiricilerini” belirleyen türden “yapmacık, tuhaf bir akıl

yürütmeye” düştüğü görüşünü kabul etmek için, Pavlus’un “Kutsal Yazılar’ın dilini çarpıttığına ve zorladığına” (Prof. Ramsay’in sözlerini kullanmak gerekirse) inanmaktan çok daha fazlasına inanmamız gerekir. Pavlus’un yazılarına esin veren Kutsal Ruh’un yerini bir yalan ruhuna bıraktığına ve Pavlus’un kendisi hakkındaki bu ifadeyi kaleme alırken dürüst olmadığına inanmamız gerekir; oysa ben Pavlus hakkında böyle bir kanıya sahip değilim.

Ders 47 – KOCANIN BAŞ OLMASI ÜZERİNE SON SÖZLER

354 Kocanın baş olması erkeğin egemenliği anlamına gelmiyorsa, neden kocanın karısına değil de karının kocasına “boyun eğmesi” isteniyor? Çünkü “boyun eğme” sözcüğünün asıl anlamı kulluğa değil, uzlaşmaya ilişkindir. Haksızlığın hüküm sürdüğü ya da hüküm sürdüğünden kuşkulanan yerde Hristiyan yöntemi her zaman, haksızlığa uğrayanı, mümkünse kötülük yapan aklını başına toplayana kadar barış için çaba göstermeye yüreklendirmektir. Bu noktayla ilgili olarak 1 Petrus 2:18-23’ü okuyun: 3:1’e geçişe, özellikle “aynı şekilde” sözcüğüne dikkat edin. İstenen “boyun eğme”, inatçı, imansız bir kocayla ilgilidir. Elçi Pavlus da Efesliler 5’te, haksızlığa uğrama olasılığı daha yüksek olan karıyı “boyun eğme” sözcüğünde özetlenen bir dizi göreve, kocayı ise baskıya daha yatkın olan kişi olduğu için başka bir dizi göreve yüreklendirir. Koca, kendini başkasının iyiliği için veren o sevgiyi göstermelidir.

355 Ama yorumcu, Pavlus’un “boyun eğme” sözcüğünü kullanırkenki *amacını* yanlış yorumlar. Bu şöyle örneklendirilebilir: Çin’de anneler yüzyıllardır kızlarını evlilik pazarına hazırlamak için onların ayaklarını sarmak zorunda hissetmişlerdir. Bu gelenek şimdi Hristiyan dininin insancıl etkileri karşısında geriliyor ve anneler, ailelerindeki erkeklerin desteğiyle kızlarının ayaklarını sarmayı reddediyor ve çoğu kez kendi ayaklarının sargılarını da çözüyorlar. Ama özgür ayaklara sahip olmak, ayakları *hiç* sarılmamış kız için *bir* şey, ayakları *yıllardır sarılı* olan anne için bambaşka bir şeydir. Bunun nedeni, ayakları bu kadar zayıflatıp sakatlayan sargıların zamanla zayıflamış uzuvlar için *vazgeçilmez bir destek* hâline gelmiş olmasıdır; bu yüzden misyoner hekim, Çinli annenin ayaklarını çözerken eski sargıları çıkarmalı ve *ardından yeni sargılar sarmalıdır* – bu kez her bir ayak parmağını kendi ayrı ateline bağlayarak – yalnızca ayak her türlü destekten kurtulabilene kadar.

356 Bu sonuncusu da bir sarma işlemidir, ama ilk ayak sarmanın *tam tersi bir amaçla* yapılır. Amaç yitirilmiş özgürlüğün yeniden kazanılmasıdır; oysa eski işlem saldırgan ve hücum edici biçimde özgürlüğü çalışıyordu. Üstelik bu, doğası gereği, ayakları hiç sarılmamış kız için tamamen uygunsuz bir işlemdir. Peki hekimin tam bir özgürlüğü hedefleyen bu *geçici tedavisi* yüzünden, hekimin ayak sargılarını yararlı gördüğünü varsaymak adil ya da doğru olur muydu? Oysa erkek egemenliğini haklı çıkarmak isteyenler Pavlus’u tam da bu anlamda yanlış yorumlamışlardır. Pavlus’un açıkça belirttiği amacı görmezden gelirler; onun başka yerlerde “*Tanrı çocuklarının yüce özgürlüğü*” hakkındaki açık ifadeleri karşısında susarlar; Pavlus’un sözlerini korumak için koyduğu uyarıları küçümser ve onların anlamını çarpıtırlar.

357 “*Artık ne Yahudi ne Grek, ne köle ne özgür, ne erkek ne kadın vardır*” gibi ifadeler onların anlayışına göre pek az yetki taşır; ama Pavlus kadına kocasının onun “baş” (“destek”, bkz. paragraf 282) olduğunu iki kez hatırlattığı için, bu yorumcular Pavlus’un kadınların bükülmüş sırtlarından kaldırmak istediği baskı yüklerini kadınlara kalıcı olarak yeniden yüklemek isterler. Elçinin amacının bu yanlış sunumu, pek çok insanı Kutsal Kitap’la ve Pavlus’la saygısızca alay etmeye yöneltmiştir; ve bunun sorumluluğu Pavlus’un kastettiği şeyi tahrif edenlere aittir. Pavlus “yaşlı bir bekâr erkek” olarak değil, Tanrı’nın sözcüsü olarak konuşur. Rabbinik bir eğitimin zehirli soluğu altında da çalışmaz. Pavlus Kutsal Ruh’un

etkisi altında konuşur ve onu doğru anlamak isteyenler tarafından Ruh'un yardımıyla kolayca anlaşılabilir. Sözlerinin başka her türlü sunumu saygısızlıktır.

358 Putperest bir yönetim altındaki ve kadınlar için adaletsiz medeni yasalar altındaki güçlükleri gören elçi, şimdi önce kilisenin içinde baskının sargılarının çıkarılması gerektiğini, ama evlilik bağının özenle korunması gerektiğini açıklar (*"Evlilik herkes tarafından saygın tutulsun."*); karılar sabırlı olmalıdır; ve kocalar, benzetmeyi sürdürürsek, adeta her kırık ve ezilmiş kadın için ayrı ateller işlevi görmelidir. Hristiyan sevgisinin devrimci ahlaki kısa sürede geri kalan her şeyi gerçekleştirecekti. Efendisi gibi Pavlus da müjdesiyle *"tutsaklara serbest bırakılacaklarını duyurmak"* için geldi – tutsaklara tutsaklık ilan etmek için değil. Pavlus'un erkekler için olduğu gibi kadınlar için de hedefi *"Tanrı çocuklarının yüce özgürlüğüdür"* ve bunu birçok açıdan tekrar tekrar açıklar; ve kadınlar bu hedefe bir kez ulaştığında yöntem geçerliliğini yitirir ve anlamsızlaşır. Hristiyan ülkelerde, gerçek Hristiyan evlerinde kariya kocasına "boyun eğmesi" yönündeki özel hükümler yersizdir – yöntem işini yapmıştır; baskı ortadan kalkmıştır; özgürlük kurulmuştur.

359 Şimdi Efesliler 5'in 22. ayetine bakalım: *"Ey kadınlar, Rab'be [boyun eğdiğiniz gibi] kendi kocalarınıza."* Önce şuna dikkat edin: Köşeli parantez içindeki sözcükler özgün metinde yoktur. Karılara, 21. ayette zaten bütün Hristiyanlara yüklenmiş olan yükümlülüğün aynısı yüklenir; ve bu, karının görevlerini belirsiz bir ölçüye genişletmek değil, sınırlamak anlamına gelir. Biçim, aynı görevler listesini bulduğumuz Koloseliler 3:18'e karşılık gelir: *"... Rab'be ait olanlara yakışır biçimde."* Pavlus için boyun eğme, "yakışan" şeyin ölçüsünü aşabilirdi. Çünkü sahte kardeşler yanına gelip ona kötü öğütler verdiğinde şöyle dedi: *"Onlara bir an bile boyun eğip teslim olmadık."* Evet, Petrus'un da yaptığı gibi (1 Petrus 5:5) bütün imanlılara "birbirlerine boyun eğmeyi" öğreten bu elçi, Petrus hakkında bile şöyle der: *"Kınanacak durumda olduğu için onunla yüz yüze çekiştim"* (Galatyalılar 2:3-5, 11). Kutsal Kitap ne erkek ne de kadın Hristiyana hiçbir zaman bir başkasına koşulsuz boyun eğmeyi yüklememiştir.

"Kutsal Kitap ne erkek ne de kadın Hristiyana hiçbir zaman bir başkasına koşulsuz boyun eğmeyi yüklememiştir."

360 Şair John Milton kadınlar için elçi Pavlus'unkinden bambaşka bir öğreti savunur:

*"To whom thus Eve, with perfect beauty adorn'd:
'My author and disposer, what thou bidd'st
Unargued I obey: so God ordains;
God is thy law, thou mine; to know no more
Is woman's happiest knowledge, and her praise.'"*
*[Kusursuz güzellikle süslenmiş Havva ona şöyle der:
'Yaratıcım ve buyurucum, senin buyurduğuna
Tartışmadan itaat ederim: Tanrı böyle belirler;
Tanrı senin yasandır, sen de benimsin; daha fazlasını bilmemek
Kadının en mutlu bilgisi ve övgüsüdür.']*

Böyle bir öğreti erkeği Tanrı'nın yerine koyar. Bu, *"Tanrı'nın tapınağına oturup kendisinin Tanrı olduğunu ilan eden"* (2 Selanikliler 2:4) Mesih karşıtının ruhudur. Kadına da Tanrı'nın gözünde bütün günahların en iğrenç olan putperestliği öğretir.

361 Elçi kocalara, koca olarak özel bir “boyun eğme” yüklemiyorsa, bunun nedeni ona daha da önemli görevleri yürekten tavsiye etmek için bir gerekçesinin olmasıdır. Efesliler mektubundaki bu bölümün 23. ayetinde ona, Rabbi gibi kendisinin de karısı için “*bedenin kurtarıcısı*” olması gerektiğini söyler. Pavlus onun ne kadar özgür ve masum olmasını diliyor! 25. ayet, Mesih’in örneğine göre onun uğruna tam bir kendinden vazgeçişini öğretir. 26. ayet, kendi arınmış ve kutsal kılınmış bedensel doğası aracılığıyla karısının bedenini “*arıtarak kutsal kılmayı*”; sonunda onu Mesih’e “*lekesiz, buruşuksuz*” (27. ayet) sunabilmek için – kendi davranışından kaynaklanan her türlü ahlaki zarardan arınmış olarak. 28. ayet ona karısını kendi bedenini sevdiği gibi sevmeyi, yani onu beslemeyi ve ona bakmayı öğretir. Bunun tersi davranış – şehvet yoluyla baskı – ondan nefret etmek demektir. 31. ayet: O (kadın değil) herkesi bırakıp yalnızca ona bağlanmalıdır (bkz. paragraf 45-64).

362 Kadının Hristiyan kilisesindeki tek yüzyılı elçiler dönemi ve onun biraz ötesiydi. Prof. Ramsay değerli kitabı *The Church in the Roman Empire*'da şöyle yazar:

“Hristiyanlığın evrensel ve katolik tipi, kadının önemine ve kamusal hizmetine karşı duyduğu hoşnutsuzlukta pekişti. Hoşnutsuzluk tiksintiye dönüştü ve hoşnutsuzluğun birinci yüzyıla kadar uzanması ve ikinci yüzyılın ortasından önce tiksintiye dönüşmüş olması olasıdır.”

Bu tiksinti arttıkça, kadınların susmasına ve boyun eğmesine bir gerekçe bulmak için akla gelebilecek her çabanın gösterileceğinden emin olabiliriz; ve “Yahudileştirici”, Kutsal Yazılar’ı, özellikle Pavlus’un sözlerini, eğip bükerek ve çarpıtarak böyle bir şeyi öğretir hâle getirme yöntemini sağlamaya hazır bekliyordu. İşte burada birkaç sözcükle, Pavlus’un ileri sürdüğü argümanlardan görünüşte sonuçlar çıkarmayı mümkün kılan o “yapmacık, tuhaf akıl yürütmenin” tarihini görüyoruz; oysa bu argümanlar doğru okunur ve önyargısız bir zihinle yorumlanırsa, elçi Pavlus ve onun “kadın sorusuna” ilişkin öğretisi hakkında bambaşka bir değerlendirmeye götürürdü.

“Kadının Hristiyan kilisesindeki tek yüzyılı elçiler dönemi ve onun biraz ötesiydi.”

Ders 66 – BİR HRİSTİYAN AİLENİN KURULUŞU

519 Eski Antlaşma’nın genellikle kullanılan kronolojisine (Usher’in kronolojisine) göre İbrahim MÖ 1996’da doğdu ve Sara ondan on yaş küçüktü (Yaratılış 17:17). Dolayısıyla bu iman hanesi, bizim Mesih’ten sonra yaşadığımız kadar Mesih’ten önce yaşamıştı. Aynı kronoloji, galip gelecek soyun vaaadinin verildiği Havva’nın zamanını MÖ 4004 yılına yerleştirir ve böylece İbrahim ile Sara’nın zamanını bu unutulmaz vaat ile kadının soyunun doğumu arasında yaklaşık yarı yolda hesaplar.

520 Havva’nın zamanından İbrahim’e (başlangıçta *Avram* diye anılır) kadar Tanrı, görünüşe göre erkeğin soyunu gelecek Mesih’in ata çizgisine katılan olarak dikkate almamıştı. Bu arada insanlık, en azından dünyanın o bölümünde, soyu anne çizgisi üzerinden hesaplamayı kaldırmıştı; ve erken dönem kadın onurunu belirleyen pek çok şey ortadan kalktı. Ancak gelecek Mesih’in izinin – O’nun kadının soyu olacağı yönündeki genel ifadeye ek olarak – bir yöntemle kayda geçirilmesi gerekiyordu; ve şimdi O ortaya çıktığında ait olacağı ulus konusunda ışık doğmaya başlıyor. Aynı zamanda Tanrı’nın niyeti, bu ulusu O’nu kabul etmeye hazırlamaktı.

521 İbrahim ve karısı Sara, putperest akrabalarından ayrılmaya çağırıldılar (Yaratılış 12:1-5; Yeşu 24:2-3). Kenan’a vardıklarında Tanrı, umutlarını daha yüksek bir düzeye taşımak ve gelecekteki soylarına bağlamak için onların dinsel eğitimine başladı. Eskiden putperest olan bir ailenin, bütün zamanlar için gerçek imanın bütün hanelerinin başı olarak bu hazırlanışını dikkatle incelememiz iyi olacaktır. Bu aile

pekâlâ ilk Hristiyan ailesi olarak adlandırılabilir; çünkü ona (Havva'nın yaptığı gibi) gelecek bir Mesih'e inanması öğretildi – tıpkı bizim gelmiş olan ve yeniden gelecek bir Mesih'e inandığımız gibi.

522 Amerika'nın büyük şehirlerinde bu kadar çok bulunan ve bugün okyanusun her iki yakasında giderek daha sık ortaya çıkan çok yüksek binaların nasıl inşa edildiğini sık sık gördük. Yapıları daha küçük binalarinkinden bambaşkadır. Önce derin ve sağlam bir temele yer açmak için çok daha fazla toprak kazılır; sonra her giriş ve mertek, köprü yapımı tarzında, iyice perçinlenmiş demirdendir. Tanrı ilk iman hanesini bütün zamanlar için Hristiyan evlerine örnek olarak kurmak ve inşa etmek istedi. Derin kazdı, büyük temel taşlarını sağlamca yerleştirdi ve yapısının bütün girişlerini iyice birbirine perçinledi. Nasıl ilerlediğini inceleyelim.

523 Tanrı İbrahim'e gökteki yıldızlar kadar çok bir soy vaat eder ve aynı zamanda Sara'nın tek bir çocuk bile doğurmasına izin vermez. İbrahim'i baba olmaya hazırlamak için yüz yıla, Sara'yı anneliğe elverişli kılmak için doksan yıla ihtiyacı vardı. *“Kötüler rüzgârın savurduğu saman çöpü gibidir”* der Tanrı, ve *“Bedenden doğan bedendir.”* Saygın bir aile salt saman çöpü üzerine kurulmaz. Kutsal Kitap bize şunu öğretir: Tanrı çok sayıda bir soy istediğinde, soy üretiminin düzenlenmesini kendi denetimine alır. Her şey niteliğe bağlıdır; büyük bir İsmaili ya da Filistli ailesi dünya için bir bereket değildir; ve böyle bir aile zaten kısa ömürlüdür; ahlaksızlık, suç ve savaş onu çok geçmeden yok oluşun eşiğine getirir.

524 *“Avram'ın karısı Saray ona çocuk doğurmamıştı”* (Yaratılış 16:1). Bir yanda *“yeryüzünün tozu kadar”* (Yaratılış 13:16) çok sayıda bir soy vaadi vardı, öbür yanda kısır bir kadın. Bu ne anlama geliyordu? Tam olarak şu anlama: Nicelik arzulanan hedef olsa bile, Tanrı için nitelik her şeydir. Büyük olasılıkla İbrahim'de önce Sara'nın güzelliğinden duyulan duyusal zevk ön plandaydı (Yaratılış 12:11-14); bunun ardında, putperest Avram'ı üvey kız kardeşiyle evlenmeye yönelten beden arzusu pusuda bekliyordu; sonra bu, Tanrı'nın yönlendirmesi ve vaatlerinden esinlenen bir geleceğe bakışla karışmıştı ve İbrahim, edindiği zenginliği bırakabileceği ve adını sonsuzlaştıracak bir mirasçı istiyordu (Yaratılış 13:2; 15:3). Sonra Tanrı onun özlemlerini Kenan'dan daha güzel dünyalara – *“mimar ve yapıcısı Tanrı olan temelli kente”* (İbraniler 11:10) – yükseltti ve sonunda, bedeni bütün duyusal arzulara karşı *“ölü”* olduktan sonra (Romalılar 4:19), bir oğul doğdu – dünyayı kutsama yönündeki kutsal istekten, Tanrı'nın onun soyuyla ilgili vaadinin yerine gelmesi olarak (Yaratılış 12:3; 22:18). Bu kutsal istek, Tanrı'nın dünyayı İbrahim ve Sara aracılığıyla kutsama isteğine karşılık geliyordu.

“Nicelik arzulanan hedef olsa bile, Tanrı için nitelik her şeydir.”

525 Bu durum dikkat çekicidir ve bize, İshak Rebeka ile evlendiğinde, bedensel istek daha yüce bir özlem tarafından yerinden edilene kadar Rebeka'nın da çocuk doğurmasına izin verilmediğini hatırlatır. İbrahim'in vaatlerinin mirasçısı İshak, *“karısı kısır olduğu için onun için RAB'be yalvardı. RAB de yakarışını yanıtladı”* (Yaratılış 25:21) – ve böylece Esav ile Yakup geldi. İbrahim'e verilen, yeryüzündeki bütün aileleri kutsama vaadi onların durumunda Yakup'a aktarıldı; ve Yakup'un seçtiği kadın Rahel de, bunun için dua edene kadar çocuk doğuramadı; gelecek vaat eden bir soyun doğumuna duyusal arzudan ya da insan hırsından daha büyük bir şeyin karışması gerekiyordu. *“Tanrı Rahel'i anımsadı, dualarını yanıtladı”* (Yaratılış 30:22) ve Rahel, karakterinde hiçbir kusur kaydedilmemiş olan Yusuf'u doğurdu; bütün ailesini açlıktan ölmekten kurtaran dikkate değer bir kişi; oğulları Efrayim ile Manasse, İsrail'in on oymağını oluşturan öteki sekiz oymağın etrafında toplandığı iki oymağın başlarıydı; öyle ki *“İsrail”, “Yahuda”dan farklı olarak, Eski Antlaşma tarihinin sonraki dönemlerinin peygamberleri tarafından sık sık “Efrayim” diye anılır* (Yeremya 31:18 vb.).

“Gelecek vaat eden bir soyun doğumuna duyusal arzudan ya da insan hırsından daha büyük bir şeyin karışması gerekiyordu.”

526 Tanrı İsrail için bir kurtarıcı istediğinde de yine böyle oldu. Şimşon’un annesi *“kısırdı, çocuk doğurmamıştı”*; ve sonunda ona bir melek görünüp gelecek çocukla ilgili talimatlar verdiğinde, onun ve kocasının bu konuda dua etmiş olduğunu varsaymak için nedenimiz vardır – özellikle de babası Manoah’ın beklenen çocuğun yetiştirilmesi konusunda daha somut bir yol gösterme için dua ettiğini bildiğimize göre (Hakimler 13:8). Sonra peygamber okullarının kurucusu olan o son derece güzel karaktere, Samuel’e geliyoruz. O, bedensel isteğe cevap olarak değil, Hanna’nın yürekten dualarına cevap olarak geldi (1 Samuel 1:20). Tanrı (bu durumda da) onun isteği kutsal kılınana kadar çocuk doğurmasını engelledi. Bu, özel olarak kaydedilmemiş olsa da, eski zamanlarda önemli çocuklar doğurmuş başka birçok annenin de deneyimi olmuş olabilir.

527 Şimdi aynı dersi Elizabet’in deneyiminden öğrenmek için Yeni Antlaşma’ya geliyoruz. Tanrı, Mesih’in dünyaya girişi için öncüyü hazırlamak üzereydi. Zekeriya ile Elizabet’in ailesini seçti ve Elizabet’in kutsal, erotik olmayan bir istekten doğmuş bir çocuk doğurabilmesi için bedenden bir çocuk edinme olasılığını hemen ortadan kaldırdı. Uzun süre bekledi – bütün bedensel arzular sona erene kadar; sonra melek onlara müjdelemek için gönderildi: *“Korkma, Zekeriya! Duan kabul edildi. Karın Elizabet sana bir oğul doğuracak ... O, Rab’bin gözünde büyük olacak; ... daha annesinin rahmindeyken Kutsal Ruh’la dolacak”* (Luka 1:13-15). Böylece büyük insanlar dünyaya doğdu; yani dünya onları küçümseyebilse de Tanrı’nın önünde büyük olan insanlar; tıpkı Hirodes’in Vaftizci Yahya’yı önce hapsedip sonra başını kestirerek küçümsemediği gibi.

“Böylece büyük insanlar dünyaya doğdu; yani dünya onları küçümseyebilse de Tanrı’nın önünde büyük olan insanlar.”

Ek not

Tanrı’nın kutsal bir soyun bu anne babalarıyla ilişkisindeki amacı ile modern “doğum kontrolü” araçlarıyla güdülen hedefler arasında son derece dikkat çekici bir fark vardır. Arzunun iki evresi ifade bulmak için yarışır ve Tanrı, kutsal bir soy için bedensel arzunun geçip gitmesine ve yerini, ruhsal olarak dua ve yakarıшта dile gelen soy özlemine bırakmasına karar verir. Buna karşılık modern, insan yapımı araçlar soy özleminin ifadesini azaltacak ve sorumsuz bedensel arzuya tam serbestlik tanıyacaktır. Böyle birlikteliklerden doğan bir çocuk – sonunda doğmasına izin verilirse – gerçekten de “aşağı soydan” olurdu.

Ders 100 – İLK OĞULLUK HAKKI MI, YOKSA BİR TABAK MERCİMEK Mİ?

829 Talmud’daki “Havva’nın On Laneti”nden (bkz. paragraf 106) türetilen, Tanrı’nın Havva’nın günahı yüzünden kadınları belirli zamanlarda acıyla cezalandırdığı yönündeki o yanlış öğretiyi, Kutsal Yazılar tarafından desteklenmeyen ve aklımıza yakışmayan kötü ve acımasız bir batıl inançtır. Yaratılış 3:16, çarpıtılarak ve yanlış biçimde *“Arzun kocana yönelmeli”* (Luther, Almanca Kutsal Kitap çevirisi) diye okunduğunda, evlilik ilişkisi içindeki erkeksi bencil ve ikiyüzlü şehvete bir örtü sağlar. Üstelik bu öğretiyi Tanrısal adaletin bir karikatürüdür; çünkü erkekler de kadınlar kadar Havva’nın soyundan değil midir? Burada ceza günaha göre değil, cinsiyete göre belirlenir; ve bir insanın cinsiyetinden yalnızca Tanrı’nın kendisi sorumludur.

830 Ayrıca, Havva günah işlediği için kadının kilisede sürekli “susması”, kocasına itaat etmesi ve asla öğretmeye ya da vaaz etmeye kalkışmaması gerektiği yönündeki öğreti, kefarete kurbanı öğretisini yıkar ve Mesih’i, O’nun ölümünün herkesin – elbette Havva’nın da – günahlarının kefaretiyle ödendiği onurundan yoksun bırakır. Protestanlığın ruhuyla tamamen çelişir. Luther şöyle der: “Tanrı’nın adaletini günahlarımız için kendi çabamızla tatmin etmeye çalışmak büyük bir yanlıdır; çünkü Tanrı onları her zaman ölçsüz bir lütufla gönüllü olarak bağışlar.”

831 Ama yine de, ne kadar şaşırtıcı olsa da, Luther, başkaları gibi, kadınlar için “karşılıksız lütf” düşüncesini hiç anlamamış görünüyor. Şöyle dediği aktarılır: “Loğusalıkta ölmek, Tanrı’nın soylu işinde ve ona itaat içinde ölmekten başka bir şey değildir. Kadınlar kendilerini doğurmaktan yorgun düşseler, sonunda ölseler bile, bunun bir zararı yoktur. Bırak doğura doğura ölsünler, bunun için vardır.” Luther “vicdan özgürlüğüne” büyük önem veriyordu, ama kadınlar hakkında şöyle dedi: “Kadın erkek olmadan hiçbir şeye başlayamaz ya da hiçbir şeyi tamamlayamaz; erkek neredeyse kadın da orada olmalı ve korkacağı, boyun eğeceği ve itaat edeceği bir efendinin önünde eğilir gibi onun önünde eğilmelidir.” Kadınlarda “vicdan özgürlüğüne” hiç yer bırakmadı.

832 Luther, Kutsal Kitap yorumcularının genel eğiliminden bir istisna değildir. İfadelerinde bazılarında biraz daha sert olabilir. Neyse ki kadınlar, vaizlerin duyurduğu “karşılıksız lütfu” duyduklarında onu kendileri için kabul ettiler. Ve Pavlus’un sözde öğretilerine rağmen, son yıllarda kadınlar kiliselerdeki halka açık toplantılara katılmaya yüreklendirildi; çünkü toplantıların onların katılımı olmadan sıkıcı olduğu görüldü. Ama kilisenin kendi uygulamalarıyla hiçe saydığı bir öğreti yönünü savunmaya ne hakkı var? Kilisenin ya uygulamasını değiştirmesinin ya da bu öğretileri yorumlarından silmesinin ve ikisini şu ya da bu şekilde birbiriyle uyumlu hâle getirmesinin zamanı gelmedi mi? Kendi uygulamaları, yani halka açık toplantılara katılmaları ile Kutsal Kitap’a genel olarak yakıştırılan öğretiler arasındaki bu uzlaşmayı sağlama görevi her şeyden önce kadınlara düşer.

833 Ama Tanrı’nın Havva’nın günahı yüzünden elini Havva’nın ait olduğu bütün cinsin üzerine yok edici biçimde koyduğu düşüncesini imanımızdan ve öğretimizden çıkarırsak – yılanın başını ezecek olan kadının soyu vaadinin bütün kadınlara ait olduğu öğretilerine ne olur? Fark şudur: Yaratılış 3:16’nın acı peygamberliği, kadınların *bedensel olarak kalıtılan* acısında ve ıstırasında fazlasıyla gerçekleşmiştir. Yaratılış 3:15’in görkemli peygamberliği de fazlasıyla gerçekleşecektir; ancak bedensel kalıtım yoluyla *değil*, gönüllü *seçim* yoluyla.

834 Peygamberlik bir kader değildir. Hiçbir kadın, kadının soyunun yılanın başını ezeceği yönündeki bu peygamberliğin gerçekleşmesinin şanlı yazgısına önceden belirlenmiş değildir. Bu, benim isteğime karşın kendiliğinden başıma gelecek bir şey değildir – öyle ki ne yaparsam yapayım gelecek olanla övünebileyim. Bize yalnızca *bazı kadınların* Tanrı’nın Mesih İsa’daki göksel çağrısının bu ödülünü kazanacağı söylenir; ve ben onlara katılmazsam, ödül önümde durduğu ve onu küçümsediğim için alçalmam ve sonunda alacağım ceza o kadar büyük olacaktır.

835 Daha önce açıkladığım gibi, bütün Kutsal Kitap’ta hiçbir günah Esav’ınki kadar insanların küçümsemesine terk edilmez. Onun önünde bir ilk oğulluk hakkı ve bu hakla bağlantılı olarak babasının peygamberce kutsaması vardı. Ama bunlar gelişleri uzun süre gecikebilecek gelecekteki şeylerdi; oysa o bedensel iştahını doyumak için acil bir ihtiyaç duyuyordu. Mesih’in dünyaya geldiği soy çizgisinde yer alabilirdi; ama Mesih daha uzun süre gelmeyecekti – evet, daha yaklaşık on yedi yüzyıl gelmeyecekti. Esav ilk oğulluk hakkını bir tabak mercimeğe sattı.

836 Yeni Antlaşma, “bir yemek uğruna ilk oğulluk hakkını satan” kişiye “Tanrısız” der ve şunu ekler: “Bildiginiz gibi, sonradan kutsamayı miras almak istediğinde de reddedildi” (İbraniler 12:16-17). İlk oğulluk hakkının mirasçısı olarak onun üzerinde duran babasının kutsaması, dünyasal refahına çok katkıda bulunabilirdi; ama bu hakkı sattıktan sonra o kutsamayı miras alamazdı. İş çok önceden yapılmıştı. Bir değişikliğe artık yer yoktu. Bir tabak mercimek aldı, ama babasının mallarından iki kat payı ve ailedeki onur yerini yitirdi. İshak, Yakup üzerine söylediği ilk oğulluk kutsamasını Esav’a geri aktarmayacaktı. Kanımca Esav’ın yalnızca dünyasal yarar peşinde olduğunu anlamıştı.

837 Esav’ın davranışı ile, İbraniler mektubunun aynı yazarının hakkında şöyle yazdığı Musa’nın davranışı arasındakinden daha büyük bir karşıtlık çizilemez: “İman sayesinde Musa, büyüdüğünde Firavun’un kızının oğlu olarak anılmayı reddetti ... Mesih uğruna aşağılanmayı Mısır hazinelerinden daha büyük zenginlik saydı” – zevki için ayaklarının dibine serilmiş olan hazinelerden (İbraniler 11:24-26). Bir düşünün! Mısırlıların bütün bilgeliğiyle eğitilmiş, kralın kızının oğlu olan bu soylu Musa! Her şeyden yüz çeviriyor ve Mısırlıların kölelerinin tarafını tutuyor! Ne fanatik! Bir Mesih’i gözlüyor ve Mesih gelmeden bin beş yüz yıl önce bütün dünyayı bu Mesih için feda ediyor!

838 Peki zamanımızın kadınları ne yapacak? Şöyle mi diyecekler: “Bu bakış açısı bana çekici gelemeyecek kadar uzak. Büyük bir çaba ve çok fazla kendini inkâr ile benim zamanımda değerli bir şeyin elde edilebileceğini görebilseydim, durum farklı olurdu. Ama dünyanın müjdelenmesini ve Mesih’in gelişini hızlandırmak için yapabileceğim azıcık şey hiçbir fark yaratmayacak. Halk önünde öğretmeye, vaaz etmeye ya da dua etmeye hiç ilgim yok. Mesih’in yeniden geleceğini hep duyuran, ama O’nun bir türlü gelmediği o insanlardan biri olmak istemiyorum. Onlar gülünç kişiler. Onlara katılamam.” Böyle insanlar “Mesih uğruna aşağılanmayı Mısır hazinelerinden daha büyük zenginlik saymazlar”.

“Zamanımızın kadınları ne yapacak? Şöyle mi diyecekler: ‘Bu bakış açısı bana çekici gelemeyecek kadar uzak?’ ”

839 Hangi gruba ait olacağız? Biz kadınların her birinin cevaplaması gereken soru budur. Bu konuda kararsızlığın hiçbir yararı yoktur. Büyük bir vaat ve peygamberlik – bütün Kutsal Kitap’taki en büyüğü – biz kadınların önünde duruyor. Çıkış yolu yok; ya en yüksek bakış açısından görülen en iyi olanı seçmeliyiz ya da kendimizi Esav’lar olarak göstereceğiz. Tanrı imanımızı bu meydan okumayla karşı karşıya bıraktı. İlk oğulluk hakkımızı küçümseyecek miyiz? Tanrı korusun!

Yaratılıştan Vahiy’e kadar Katharine C. Bushnell, kadınlarla ilgili (neredeyse) her Kutsal Kitap bölümünün kapsamlı bir sunumunu yapar. İbranice ve Grekçe alanında bir dil bilimci olarak bölümleri özgün dillerinde ve tarihsel bağlamlarında inceler ve bunu yaparken Kutsal Kitap çevirmenlerinin zaman zaman karartmış olduğu kavrayışlara ulaşır. Kitap, Bushnell’in kadınlar adına toplumsal reformlar için yaşam boyu sürdürdüğü çabalardan doğmuştur; bu çabalar sırasında kadınların statüsü ile Kutsal Yazılar’ın yanlış anlaşılımları arasındaki bağlantıları gözlemlemiştir. Araştırmacılar, 1921’deki ilk yayımından bu yana onun çığır açıcı eserine dayanırlar ve onu kadının kilisedeki, ailedeki ve toplumdaki rolü sorusuna Kutsal Kitap’ın bütününden yaklaşan en iyi çalışmalardan biri olarak görürler.

Uyan, Havva — çünkü gök birazdan üzerine iniyor!

Katharine C. Bushnell (1855-1946), “Beni güçlendiren aracılığıyla her şeyi yapabilirim” ayetini yaşamının şiarı edinmiş, cesur ve yetenekli bir Tanrı hizmetkârıydı. Hekim, misyoner, reformcu, yazar ve konuşmacıydı; ayrıca yedi dil konuşan, eski Yunanca ve İbraniceye hâkim, parlak ve özgün bir bilim

insanıydı. Bushnell, daha da önemli bir iş olarak gördüğü şeyi yapmak, yani 19. yüzyıl kadın hareketinin Women's Christian Temperance Union (WCTU) adlı kuruluşunda önde gelen bir rol üstlenerek insanların onur kırıcı yaşam koşullarını değiştirmek için tıbbı bıraktı. Kadınların Kutsal Kitap'taki konumu Bushnell için büyük önem taşıyordu; çünkü kadınların toplumsal ve ruhsal olarak boyunduruk altına alınmasından yanlış çevirilerin sorumlu olduğu sonucuna varmıştı. 1896 yılında, kalan yıllarını yazmaya ve Tanrı'nın kadınların tam eşitliğine ilişkin başlangıçtaki ve değişmeyen amacının Kutsal Kitap'taki gerçeğini yaymaya adanmak için WCTU'dan ayrıldı.

100 ders içeren okuma ve çalışma kitabı + not alanı

ISBN 978-3-94447-225-6 (RVB)

ISBN 978-3-86269-206-4 (VKW)

Notlar

1. "Eski Antlaşma" ve "Yeni Antlaşma" terimlerinin uzunluğu nedeniyle bu derslerde bundan sonra birincisi için EA, ikincisi için YA kullanılmaktadır; büyük harf M. ise öğrenciyi her ikisinde de bir ayetin kenardaki (marjinal) okunuşuna yönlendirir.
2. Hamor'un, o erken dönem Hivlileri arasında Dina'ya davranışı gerçekten evlilik anlamına geliyordu. Yakup'un başka kızları da olduğunu Yaratılış 46:7'den biliyoruz.
3. *The Herods*, s. 15
4. Talmud, Ben Sira'dan "en az kırk" alıntı içerir – *Lange's Commentaries*, Apokrifler, s. 276.